

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΤΕΧΝΩΝ, ΗΧΟΥ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΑΣ

Πτυχιακή Εργασία

«Η Μουσική και η Εξέλιξη της: από την Αρχαιότητα μέχρι τον
σύγχρονο κινηματογράφο»

Επιβλέπων Διδάσκων: Κωνσταντίνος Τηλιγάδης

Αντώνης Κυπριανού

ΤΧ2018033

ΚΕΡΚΥΡΑ

Ιανουάριος 2024

Υπεύθυνη Δήλωση

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η εργασία είναι εξ ολοκλήρου δικό μου έργο. Έχω προσπαθήσει με όλες μου τις δυνάμεις να δώσω σαφείς αναφορές ακολουθώντας την ακαδημαϊκή δεοντολογία. Έχω στηριχτεί σε αξιόπιστο βιβλιογραφικό υλικό, διαδικτυακές πηγές και ερευνητικά άρθρα και ομολογώ ότι δεν έχω αντιγράψει αποσπάσματα κανενός επιστήμονα ούτε άλλου συναδέλφου ή φοιτητού. Οι μόνες πηγές που χρησιμοποιήθηκαν αυτολεξεί είναι οι όροι και κάποια επιστημονικά λόγια τα οποία επισυνάπτονται σε εισαγωγικά και παρενθέσεις.

Πρόλογος

Η παρακάτω ερευνητική εργασία έχει θέμα «Η Μουσική και η Εξέλιξη της: από την Αρχαιότητα μέχρι τον σύγχρονο κινηματογράφο». Ξεκινώντας από τον αρχαίο κόσμο θα καταλήξουμε στο μακρινό σήμερα και θα διαπιστώσουμε πως επηρεάστηκαν σημαντικά πράγματα για το άνθρωπο από την πάροδο των αιώνων. Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να γίνει κατανοητό οι βασικές οι έννοιες: μουσική, κινηματογράφος, μουσικά όργανα, μουσική επένδυση, soundtrack, πεντάγραμμο, Θεός Διόνυσος, σάτυρος, Δωδεκάθεο, εξέλιξη, Καραγκιόζης, μουσική στο animation, αρχαίοι μουσικοί και τις Μούσες. Την πτυχιακή εργασία συνοδεύουν video clips, διάφορες εικόνες καθώς επίσης και μουσικά κομμάτια.

Αρχική ιδέα της εργασίας μου ήταν η παντοτινή μου αγάπη για την μουσική και για την ταινίες δράσης. Επιπλέον πηγή έμπνευσης ήταν ο Hans Zimmer, ο μουσικός παραγωγός και συνθέτης γερμανικής καταγωγής. Κάποιες από τις πιο γνωστές του και αγαπημένες μου συνθέσεις είναι: Οι Πειρατές της Καραϊβικής, η τριλογία του Dark Knight, Inception καθώς μου προκαλούν το συναίσθημα της αγωνίας και της δράσης.

Ευχαριστίες

Ως συγγραφέας της παρακάτω Πτυχιακής Εργασίας χαίρομαι ιδιαίτερα γιατί το θέμα που επέλεξα μου έδωσε την ευκαιρία να μελετήσω και άλλες εποχές της μουσικής πέρα από την σύγχρονη εποχή που ζούμε, καθώς επίσης και τη χρήση της για επένδυση ενός θεατρικού έργου, ταινία του κινηματογράφου και σειράς στην τηλεόραση.

Θέλω να αφιερώσω την Πτυχιακή μου Εργασία στη σύζυγο μου η οποία ήταν στο πλευρό μου και με στήριζε από την αρχή ως το τέλος και στο γιο μου τον οποίο στερούμαι για να φέρω εις πέρας τις εργασίες και όποιες άλλες διαδικασίες χρειάζονται για το Πανεπιστήμιο.

Στο μέλλον ελπίζω να πειραματιστώ ακόμα περισσότερο με τη μουσική και να έχω την ευκαιρία να κάνω και δικές μου ηχογραφήσεις.

Τέλος, θέλω να την αφιερώσω στα παιδιά που σκοπεύουν να ασχοληθούν με το ίδιο αντικείμενο και να τους πω ότι πρέπει να κυνηγούν τα όνειρά τους, να έχουν θετική σκέψη για την επίτευξη των στόχων τους και να πιστεύουν στον εαυτό τους.

Περίληψη

Το ευρύτερο θεωρητικό πλαίσιο με το οποίο ασχολείται η παρούσα πτυχιακή εργασία, είναι η εξέλιξη της μουσικής από την αρχαιότητα μέχρι τον σύγχρονο κινηματογράφο καθώς επίσης και τη χρήση της στο θέατρο.

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να γίνει έρευνα και καταγραφή των μουσικών οργάνων, το είδος της μουσικής που φτιάχνεται για κάθε έργο και να σχολιάσει μουσική από διάφορα είδη ταινιών συμπεριλαμβανομένων και των ταινιών animation.

Επιπλέον γίνεται επεξήγηση διάφορων βασικών όρων που χρησιμοποιούνται για την καλύτερη κατανόηση.

Λέξεις-Κλειδιά: Μουσική, κινηματογράφος, μουσικά όργανα, μουσική επένδυση, soundtrack, αρχαίοι μουσικοί, αρχαίο θέατρο, εξέλιξη, Μούσες, πεντάγραμμο, Καραγκιόζης, Θεός Διόνυσος, σάτυρος, Δωδεκάθεο, μουσική στο animation, Disney, κινούμενα σχέδια, μιούζικαλ, costume, Προσωπεία, κουκλοθέατρο, μαριονέτα, ρεμπέτικα, κινηματογραφική μουσική, θέατρο σκιών, βωβός κινηματογράφος, απεικονιστικές πηγές, συνειρμικές πηγές

Abstract

The broader theoretical framework with which this thesis deals is the evolution of music from antiquity to modern cinema as well as its use in theatre.

The aim of this work is to research and record the musical instruments, the type of music that is made for each project and to comment on music from various types of films including animation films.

In addition, various key terms used for better understanding are explained.

Key Words: Music, cinema, musical instruments, soundtrack, ancient musicians, ancient theatre, evolution, Muses, pentagram, Karagiozis, God Dionysus, satyr, Dodecatheon, music in animation, Disney, cartoons, musical, costume, Characters, puppet theatre, marionette, rebetika, film music, shadow theatre, silent cinema, visual sources, associative sources

Περιεχόμενα

• Πρόλογος.....	3
• Ευχαριστίες.....	4
• Περίληψη.....	5
• Εισαγωγή.....	9
• Ερευνητική Μεθοδολογία.....	10
Κεφάλαιο 1°	
• Βασικές Έννοιες.....	11
Κεφάλαιο 2ο	
• Οι 9 Μούσες.....	13
• Η λατρεία του θεού Διόνυσου.....	14
Κεφάλαιο 3° - Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο: Συστατικά	
• Το Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο.....	15
• Τα είδη του Δράματος.....	16
• Οι τρεις μεγάλοι Τραγικοί Ποιητές.....	17
• Κουστούμια και μάσκες.....	18
Κεφάλαιο 4°: Αρχαία Ελληνικά Μυστήρια	
• Τα Ελευσίνια Μυστήρια.....	21
• Τα Καβείρια Μυστήρια.....	22
• Τα Διονύσια Μυστήρια.....	24
Κεφάλαιο 5°: Αρχαία/Σύγχρονα Μουσικά Όργανα και Νότες	
• Αρχαία Μουσικά Όργανα.....	26
• Μουσική Θεωρία στον Αρχαίο Κόσμο.....	27
• Ανάγνωση Χορδών (Νότες στο Πεντάγραμμο)...	27
• Ρεμπέτικα και λαϊκά μουσικά όργανα.....	28
Κεφάλαιο 6°: Σύγχρονο Θέατρο - Κινηματογράφος	
• Κουκλοθέατρο και Μαριονέτες.....	29
• Θέατρο Σκιών.....	30
• Κινηματογράφος.....	31
• Charlie Chaplin.....	32
• Animation.....	33
• Γυναίκες στο Θέατρο.....	34
• Moulin Rouge.....	35

Κεφάλαιο 7°

- Μουσική και Συναισθήματα.....36

Κεφάλαιο 8°

- Κινηματογραφική Μουσική.....37
- Hans Zimmer.....38
- Σχολιασμός για την τριλογία του Dark Knight (2005,2008,2012).....39
- Σχολιασμός μουσικής για την ταινία Inception (2010).....41
- Σχολιασμός μουσικής των ταινιών του franchise «Οι Πειρατές Της Καραϊβικής».....43
- Τα μιούζικαλ.....45
- Θρίλερ.....46

Κεφάλαιο 9°: Walt Disney

- Η Walt Disney από την ίδρυση της μέχρι σήμερα.....47
- Η εξέλιξη του Mickey Mouse.....47
- Παρουσίαση ταινιών Disney.....48

Κεφάλαιο 10°: Πίσω από τις Ταινίες και τα Θεατρικά Έργα

- Παραγωγός ταινιών.....58
- Ορχήστρα.....59

Κεφάλαιο 11°

- Συμπεράσματα.....60
- Βιβλιογραφία.....61

Εισαγωγή

Στο πλαίσιο αυτής της εργασίας γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστούν όσο το δυνατόν περισσότερα ζητήματα που αφορούν γενικά την τέχνη της Μουσικής και του κινηματογράφου.

Αρχικά εξηγούνται οι βασικές έννοιες της εργασίας αυτής.

Επιπλέον, γίνεται αναφορά στις 9 Μούσες επειδή ήταν θεές προστάτιδες της λογοτεχνίας, επιστήμης και των τεχνών.

Έπειτα εξηγείται από που ξεκίνησε το θέατρο και η μουσική. Το θέατρο δημιουργήθηκε από τις γιορτές που πραγματοποιούσαν προς τιμήν του Θεού Διόνυσου. Στις γιορτές αυτές τραγουδούσαν ψαλμούς με διάλογο και υπήρχαν και διάφορες θεατρικές παραστάσεις.

Μετά, αναλύονται τα είδη του Δράματος. Μαζί υπάρχουν και οι τρεις μεγάλοι Τραγικοί Ποιητές.

Στη συνέχεια επεξηγείται το αρχαίο ελληνικό θέατρο όπως και τα μέρη που έχει.

Ύστερα υπάρχουν τα στοιχεία που συμμετέχουν σε αυτήν που είναι τα διάφορα είδη των ηθοποιών (κοστούμι, μάσκα, υπόδημα), τα οποία θεωρούνται πολύ σημαντικά για την λατρεία του Θεού Διόνυσου.

Τα Ελευσίνια Μυστήρια, που ήταν μυστικές θρησκευτικές τελετές και είναι αυτά που έχουμε αρκετές πληροφορίες. Η λατρεία τους διήρκεσε περίπου 1.000 χρόνια.

Τα Καβείρια Μυστήρια στην κλασική και την ελληνιστική Εποχή ανέδειξαν το νησί της Σαμοθράκης καθώς το επισκέπτονταν θεωροί, μύστες και απλοί άνθρωποι απ' όλον τον κόσμο της Ασίας, της Θράκης και της Μακεδονίας για να μνηθούν στα Καβείρια Μυστήρια.

Ο ολύμπιος θεός Διόνυσος ήταν υπεύθυνος για το γλέντι, τα αμπέλια, το χορό και την καλοπέραση. Η λατρεία του ξεκίνησε από τα βάθη τις Μικράς Ασίας. Εξ ου και έχουμε τα Διονύσια Μυστήρια.

Ακόμα έχουμε σχολιασμό της μουσικής των ταινιών των franchise την τριλογία του Dark Knight , «Οι Πειρατές Της Καραϊβικής», την ταινία Inception.

Τέλος, περνάμε στην εταιρία Walt Disney, την ίδρυση της και γίνεται αναφορά σε γνωστές ταινίες και για τη χρήση της μουσικής που επενδύει τις ταινίες αυτές. Ο όρος ορχήστρα προστίθεται στο τέλος και εξηγείται.

Ερευνητική μεθοδολογία

Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, η ερευνητική μεθοδολογία που ακολουθήθηκε περιλαμβάνει θεωρητική (μελέτη βιβλιογραφικών πηγών) και εμπειρική έρευνα. Αρχικά, για την συγγραφή του θεωρητικού μέρους της παρούσας εργασίας έγινε ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας και αρθρογραφίας, καθώς και αναζήτηση δευτερογενών πηγών στο διαδίκτυο με τη χρήση λέξεων-κλειδιών. Οι όροι που τεκμηριώθηκαν κατά την θεωρητική έρευνα ήταν: Μουσική, κινηματογράφος, μουσικά όργανα, μουσική επένδυση, soundtrack, αρχαίοι μουσικοί, αρχαίο θέατρο, εξέλιξη, Μούσες, πεντάγραμμο, Καραγκιόζης, Θεός Διόνυσος, σάτυρος, Δωδεκάθεο, μουσική στο animation, Disney, κινούμενα σχέδια, μιούζικαλ, costume, Προσωπεία, κουκλοθέατρο, μαριονέτα, ρεμπέτικα, κινηματογραφική μουσική, θέατρο σκιών, βωβός κινηματογράφος, απεικονιστικές πηγές, συνειρμικές πηγές.

Κεφάλαιο 1^ο

Βασικές έννοιες

- **Σάτυρος:** 1. Σάτυρος, δευτερεύουσα θεότητα της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας· ακόλουθος του Διονύσου με μορφή νέου άνδρα, ουρά, πόδια και κέρατα τράγου· Χορός Σατύρων και Σιληνών. άνδρας, συνήθ. κάποιας ηλικίας, ακόλαστος και λάγνος ο οποίος ασελγεί σε νεαρά άτομα.
- **Κινηματογραφία:** η τέχνη της δημιουργίας κινηματογραφικών ταινιών
- **Μουσική:** είδος τέχνης που συνίσταται σε κατάλληλο συνδυασμό ήχων, έτσι ώστε το σύνολο να έχει μελωδία, ρυθμό και αρμονία, καθώς και το σχετικό δημιούργημα
- **Μαριονέτα:** 1. κούκλα με αρθρωτά μέλη που μπορούν να κινούνται με τη βοήθεια νημάτων, από τα οποία αυτή κρέμεται: Θέατρο μαριονέτας, που αντί για ηθοποιούς έχει μαριονέτες· κουκλοθέατρο. 2 για άνθρωπο που ενεργεί σύμφωνα με τη θέληση κάποιου άλλου· ανδρείκελο
- **Πεντάγραμμα:** το 1. το σύνολο των πέντε γραμμών, που είναι παράλληλες και βρίσκονται σε ίση απόσταση μεταξύ τους, πάνω στο οποίο γράφονται οι φθόγγοι της ευρωπαϊκής μουσικής: Νότες / μουσική σε Οι γραμμές του πενταγράμμου ορίζουν το τονικό ύψος των μουσικών φθόγγων. 2. η ελαφρά μουσική και το αντίστοιχο τραγούδι
- **Νότα:** 1.ειδικό σημάδι με το οποίο παριστάνουμε την οξύτητα και τη διάρκεια ενός μουσικού φθόγγου: Τις νότες τις γράφουμε στο πεντάγραμμα. 2. ήχος που παράγεται από μουσικό όργανο ή με τη φωνή όταν τραγουδούμε, μουσικός φθόγγος που τον παριστάνουμε με το παραπάνω σημάδι: Χαμηλές / υψηλές νότες. Παίζω τη ~ ντο. Βάζω νότες σε ένα ποίημα, το μελοποιώ. 3. το πλήκτρο ή η χορδή ενός μουσικού οργάνου που αντιστοιχεί σε έναν ορισμένο μουσικό φθόγγο
- **Αυτοσχεδιασμός:** Η δημιουργία όπου ο ηθοποιός εφευρίσκει στοιχεία του θεάτρου.
- **Παράλληλο μοντάζ:** σκηνές γυρισμένες την ίδια στιγμή σε διαφορετικούς χώρους. Χρησιμοποιείται κυρίως σε Western και θρίλερ.
- **Jump Cut:** όταν δεν υπάρχει συνοχή ανάμεσα στα δύο συνδεόμενα πλάνα.
- **Cut συνέχεια:** όταν μεταφέρουν απρόσκοπτα από την μια σκηνή στην άλλη. Χρησιμεύει για την αφήγηση.
- **Ρακόρ:** Το Cut ανάμεσα στα πλάνα.
- **Ρακόρ βλεμμάτων:** το πρώτο πλάνο δείχνει κάποιον να κοιτάζει εκτός της οθόνης ενώ το δεύτερο αυτόν που κοιτούσε.
- **Μοντάζ αντιθέσεων:** Γρήγορη διαδοχή διαφορετικών πλάνων μεταξύ τους ώστε να δημιουργηθεί μια αίσθηση όπως φόβος.
- **Added Value:** Σύμφωνα με τον Michelle Chion (1994) η προστιθέμενη αξία. Δηλαδή η μουσική δεν συμπληρώνει απλά την εικόνα. Δίνει και αξία ώστε να εστιάσουμε σ' ένα πιο φυσικό τρόπο.

Κεφάλαιο 2ο

Θεοί και Θεότητες

Οι 9 Μούσες

Όπως αναφέρει ο Ησίοδος στη Θεογονία:

“Η Μνημοσύνη κοιμήθηκε στην Πιερία με τον γιο του Κρόνου και γέννησε αυτές τις παρθένες, που απαλύνουν τους πόνους μας και μας κάνουν να ξεχνάμε τα βάσανά μας. Εννέα συνεχείς νύχτες ο συνετός Δίας ανεβαίνοντας στο ιερό κρεβάτι του κοιμόταν δίπλα στη Μνημοσύνη, μακριά από όλους τους αθανάτους. Ύστερα από έναν χρόνο, όταν οι εποχές και οι μήνες είχαν συμπληρώσει τον κύκλο τους και όταν πέρασαν πολλές μέρες, η Μνημοσύνη γέννησε εννέα κόρες..., που όλες τις μάγευε η μουσική...”.

Τα ονόματα των Μουσών είναι: **Καλλιόπη, Κλειώ, Ευτέρπη, Θάλεια, Μελπομένη, Τερψιχόρη, Ερατώ, Πολύμνια και Ουρανία.**

Είναι οι θεές προστάτιδες της λογοτεχνίας, επιστήμης και των τεχνών. Πηγές γνώσης και έμπνευσης, αρχικά για τους Έλληνες και στη συνέχεια για τους Ρωμαίους. Διασκέδαζαν τους Ολύμπιους στα συμπόσια τους τραγουδώντας τους με τις ακούραστες φωνές τις θείες μελωδίες και τους ύμνους, παίζοντας την λύρα. Τραγούδησαν ακόμη θρηνητικά στην ταφή του Αχιλλέα. Κυρίως υμνούσαν το Δία και το μεγαλείο του. Το πόσο στενά δεμένες ήταν μαζί του φαίνεται από το ότι τις αποκαλούσαν «Ολυμπιάδες». Σπανιότερα δόξαζαν με τα τραγούδια τους το γένος των ανθρώπων και τους φημισμένους ήρωες. Όταν μεγάλωσαν, έγιναν πολύ έξυπνες και πανέμορφες. Είχαν ιδιαίτερη αγάπη στη μουσική, δεν τις ενδιέφεραν οι ανθρώπινες ασχολίες και αναζητούσαν ήσυχο τόπο για να αφιερωθούν στις Καλές Τέχνες. Έλεγαν πως ο Πίερος, βασιλιάς της Μακεδονίας σύμφωνα με τη μυθολογία έφερε από εκεί τη λατρεία τους στη Βοιωτία. Ο Πίερος, μάλιστα, απέκτησε εννιά κόρες, στις οποίες έδωσε το όνομα των Μουσών, Πιερίδες. Ήταν όμως τόσο αλαζονικές, ώστε προκάλεσαν τις Μούσες να παραβγούν μαζί τους στο τραγούδι. Οι Μούσες τις νίκησαν, όπως ήταν φυσικό και για να τις τιμωρήσουν, τις μεταμόρφωσαν σε φλύαρες κίσσες.

Η Καλλιόπη ήταν η προστάτιδα της επικής ποίησης και της ρητορικής, καθώς και όλων των καλών τεχνών. Ήταν η μεγαλύτερη, η πιο σεβαστή, η πιο σοβαρή, η πιο σοφή και η πιο αποφασιστική από τις Μούσες.

Η Κλειώ ήταν η Μούσα της Ιστορίας. Το όνομά της προέρχεται από το ρήμα κλείω, που σημαίνει αφηγούμαι ή κάνω γνωστό.

Η Ευτέρπη στην ελληνική μυθολογία ήταν η μούσα της αυλητικής τέχνης και της Λυρικής ποίησης.

Η Τερψιχόρη ήταν η Μούσα του χορού. Σύμβολο της ήταν η λύρα, ο αυλός και το τρίγωνο. Μερικές φορές αναφέρεται ως μητέρα των Σειρήνων. Το όνομά της προέρχεται από το ρήμα τέρπω (ευφραίνω) και το ουσιαστικό χορός.

Η Ερατώ ήταν η Μούσα της λυρικής ποίησης και των ύμνων. Απεικονίζεται πάντα με μία λύρα και σχεδόν γυμνή. Ήταν προστάτιδα του γάμου και του έρωτα. Κύριο σύμβολό της ήταν η λύρα, αλλά και η κιθάρα. Σύμφωνα με το μύθο, η Μούσα Ερατώ είναι αυτή που επινόησε τα ερωτικά ποιήματα, το γάμο, την ποίηση και την μουσική.

Η Μελπομένη ήταν Μούσα της τραγωδίας, παρά τα χαρούμενα τραγούδια της. Στην αρχή, θεωρούνταν μούσα του μέλους, εξ' ου και το όνομά της. Το όνομά της προέρχεται από το ρήμα μέλλω που σημαίνει υμνώ.

Η Θάλεια ήταν προστάτιδα της ευθυμίας. Ανακάλυψε την κωμωδία, τη γεωμετρία, την αρχιτεκτονική και τη γεωργία. Ήταν, επίσης, προστάτιδα και των Συμποσίων. Είχε υπό την προστασία της τη βουκολική ποίηση, δηλαδή τα αντίστοιχα σημερινά δημοτικά τραγούδια και αργότερα την κωμωδία.

Η Πολύμνια ήταν η Μούσα των ιερών ύμνων και της ευγλωττίας. Η εμφάνισή της φαινόταν σαν να διακατέχεται από κάποια βαθιά σκέψη και ανάμνηση. Είναι μία πολύ σοβαρή γυναίκα, συλλογισμένη και στοχαστική.

Η Ουρανία θεωρούνταν εφευρέτης και προστάτιδα της Αστρονομίας και της Αστρολογίας.

Η λατρεία του θεού Διόνυσου

Το θέατρο δημιουργήθηκε από τις γιορτές που πραγματοποιούσαν προς τιμήν του Θεού Διόνυσου. Στις γιορτές αυτές τραγουδούσαν ψαλμούς με διάλογο και υπήρχαν και διάφορες θεατρικές παραστάσεις. Ένα από τα πιο παλιά είδη αυτοσχέδιου τραγουδιού είναι ο διθύραμβος. Σε αντίθεση με τα συνηθισμένα τραγούδια αποκαλύπτει διάφορες επιθυμίες και συναισθήματα του κόσμου για μια καλύτερη κοινωνική, πολιτική και οικονομική θέση.

Το αρχαίο θέατρο γρήγορα έγινε σημαντικό στην ζωή της δημοκρατίας. Το αρχαιότερο θέατρο ήταν, το θέατρο του θεού Διόνυσου κάτω από την Ακρόπολη. Το κράτος οργάνωνε τις παραστάσεις, ενώ ο άρχοντας ήταν υπεύθυνος για τους δραματικούς αγώνες. Το αρχαίο θέατρο ήταν δωρεάν για όλους τους πολίτες χάρη στο θεσμό των θεωρικών που δημιούργησε ο Περικλής. Όσοι συμμετείχαν στους δραματικούς αγώνες παρουσίαζαν μια τετραλογία που είχε χωριστεί σε δύο μέρη από τρεις τραγωδίες και ένα σατυρικό δράμα.

Κεφάλαιο 3ο

Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο: Συστατικά

Το αρχαίο ελληνικό θέατρο

Το αρχαίο ελληνικό θέατρο, δημιουργήθηκε στις πόλεις-κράτη ως μέσον διδασκαλίας και ψυχαγωγίας του πολίτη με αφορμή την λατρεία προς το Θεό Διόνυσο.

Τα αρχαία θέατρα ήταν σε πλαγιές με χωρητικότητα περίπου 18.000 θεατές. Το σχήμα των θεάτρων ήταν ημι-κυκλικό με χιλιάδες πέτρινα καθίσματα. Το σχήμα των θεάτρων ήταν τέτοιο ώστε όλοι οι θεατές από όπου και να κάθονται να βλέπουν και να ακούν τέλεια.

Τα βασικά μέρη του θεάτρου ήταν η σκηνή, η ορχήστρα και το κοίλον, με τα ακόλουθα επιμέρους μέρη:

- **Η σκηνή:** ορθογώνιο, μακρόστενο κτήριο, που προστέθηκε κατά τον 5ο αι. π.Χ. στην περιφέρεια της ορχήστρας απέναντι από το κοίλον. Στην αρχή ήταν ισόγεια και χρησιμοποιούταν μόνο ως αποδυτήρια, όπως τα σημερινά παρασκήνια και τα καμαρίνια.
- **Το προσκήνιο:** μια στοά με κίονες μπροστά από τη σκηνή. Ανάμεσα στα διαστήματα των κίωνων βρίσκονταν θυρώματα και ζωγραφικοί πίνακες (τα σκηνικά). Τα θυρώματα του προσκηνίου απέδιδαν τρεις πύλες, από τις οποίες έβγαιναν οι υποκριτές. Το προσκήνιο ήταν αρχικά πτυσσόμενο, πιθανώς ξύλινο.
- **Τα παρασκήνια:** τα δύο άκρα της σκηνής που προεξέχουν δίνοντάς της σχήμα Π στην κάτοψη.
- **Οι πάροδοι:** οι διάδρομοι δεξιά και αριστερά από τη σκηνή που οδηγούν στην ορχήστρα. Συνήθως σκεπάζονταν με αψίδες.
- **Η ορχήστρα:** Η ημικυκλική (ή κυκλική, π.χ. Επίδαυρος) πλατεία στο κέντρο του θεάτρου. Συνήθως πλακόστρωτη. Εκεί δρούσε ο χορός.
- **Η θυμέλη:** ο βωμός του Διονύσου στο κέντρο της ορχήστρας.
- **Ο Εύριπος:** αγωγός απορροής των υδάτων στην περιφέρεια της ορχήστρας από το μέρος του κοίλου.
- **Το κοίλον:** όλος ο αμφιθεατρικός χώρος (με τα εδώλια, τις σκάλες και τα διαζώματα) γύρω από την ορχήστρα όπου κάθονταν οι θεατές.
- **Οι αναλημματικοί τοίχοι:** οι τοίχοι στήριξης του εδάφους στα άκρα του κοίλου.
- **Οι αντηρίδες:** πυργοειδείς τοίχοι κάθετοι προς τους αναλημματικούς που χρησιμεύουν στην καλύτερη στήριξή τους.
- **Τα διαζώματα:** οριζόντιοι διάδρομοι που χωρίζουν τις θέσεις των θεατών σε οριζόντιες ζώνες.

- **Οι σκάλες:** κλιμακωτοί εγκάρσιοι διάδρομοι για την πρόσβαση των θεατών στις θέσεις τους.
- **Οι κερκίδες:** ομάδες καθισμάτων σε σφηνοειδή τμήματα που δημιουργούνται από τον χωρισμό των ζωνών με τις σκάλες.
- **Τα εδώλια:** τα καθίσματα, οι θέσεις των θεατών.
- **Η προεδρία:** η πρώτη σειρά των καθισμάτων όπου κάθονταν οι επίσημοι.

Στο αρχαίο ελληνικό θέατρο, τους ρόλους τους έκαναν μόνο άντρες φορώντας μάσκες και έτσι έκαναν ακόμα και τις γυναίκες μορφές ανάλογα με την κάθε παράσταση που είχαν. Οι ηθοποιοί, φορούσαν τους κοθόρνους, ειδικά παπούτσια με χοντρά ψηλά πέλματα. Το αρχαίο ελληνικό θέατρο άσκησε τεράστια επίδραση στην ανάπτυξη του παγκόσμιου θεάτρου.

Τα είδη του Δράματος

- **Η κωμωδία:** Η κωμωδία ξεκίνησε από τις παραστάσεις προς το Θεό Διόνυσο. Οι ποιητές είχαν σαν στόχο τους να γελοιοποιήσουν διάφορα πρόσωπα και καταστάσεις, ώστε να δημιουργήσουν γέλιο και κριτική στο κοινό τους. Τα πρόσωπα αντλούσαν συνήθως πληροφορίες από τα γεγονότα που υπήρχαν τότε και διάφορες πολιτικές, κοινωνικές και ηθικές καταστάσεις. Συγχρόνως έφτιαχναν μύθους και ψεύτικες εικόνες για περισσότερο γέλιο.
- **Η τραγωδία:** Η τραγωδία είναι ένα από τα είδη των θεατρικών έργων που εμφανίζονται στις αρχαίες ελληνικές παραστάσεις. Σύμφωνα με έναν ορισμό του φιλόσοφου Αριστοτέλη η τραγωδία είναι η αντιγραφή μιας ιστορίας με σοβαρό περιεχόμενο. Η κάθε τραγωδία έχει αρχή, μέση και τέλος και έκταση τέτοια ώστε ο θεατής να μπορεί να τις παρακολουθήσει ολόκληρες. Η τραγωδία επίσης συνοδεύεται από κάποιες μελωδίες. Η λέξη τραγωδία δεν είναι σίγουρο από πού προέρχεται. Υπάρχουν 2 υποψίες: Η πρώτη είναι ότι προέρχεται από το χορό των λατρευτών του θεού Διόνυσου που φορούσαν δέρματα ζώων. Η δεύτερη είναι ότι στους δραματικούς αγώνες το βραβείο για το νικητή ήταν ο τράγος.
- **Το σατυρικό δράμα:** Ήταν σαν την τραγωδία, αλλά είχε σαν στόχο του το γέλιο και όχι να διδάξει, σε αντίθεση με την τραγωδία και την κωμωδία. Στην αρχαιότητα στους δραματικούς αγώνες, οι ποιητές έπαιρναν μέρος όπως τα μεγάλα Διονύσια. Αυτοί που έπαιρναν μέρος παρουσίαζαν 3 τραγωδίες και 1 σατυρικό δράμα, ώστε να τελειώσουν οι παραστάσεις με ένα θέαμα πιο χαλαρό και ευχάριστο.

Οι τρεις μεγάλοι Τραγικοί Ποητές

- **Αισχύλος:** ο Αισχύλος κυρίως αφοσιώθηκε στην τραγική ποίηση. Είχε κερδίσει 13 φορές σε δραματικούς αγώνες και η πρώτη το 486 π.Χ. σε ηλικία 40 ετών. Κάποια χαρακτηριστικά του είναι η θρησκευτικότητα, η φαντασία, η φιλοσοφική σκέψη και η γλωσσοπλαστική του ικανότητα. Διάφορες φιγούρες που πρωταγωνιστούν στα έργα του είναι με τιτανικές διαστάσεις. Κάποιες από τις τραγωδίες του που μας σωθήκαν είναι: "Πέρσαι", "επτά επί Θήβας", "Ικέτιδες", "Προμηθεύς Δεσμώτης" και η τριλογία "Ορέστεια".
- **Σοφοκλής:** ο Σοφοκλής δημιούργησε 123 τραγωδίες, αλλά σήμερα σώζονται μόνο οι 7 από αυτές. Αυτές είναι "Αίας", "Αντιγόνη", "Τραχίνιαι", "Οιδίπους Τύραννος", "Οιδίπους επί Κολωνών", "Ηλέκτρα", "Φιλοκτήτης" και ένα μέρος από το σατυρικό δράμα "Ιχνηυταί". Ο Σοφοκλής έχει πάρει 24 βραβεία σε δραματικούς αγώνες. Τα χαρακτηριστικά των ηρώων του που συναντάμε στα έργα του είναι γενναίοι και παλεύουν αβοήθητοι, με ακλόνητη δύναμη εκτελώντας το καθήκον τους ακόμη και κάτω από άθλιες συνθήκες. Δεν είναι έρμαια της τύχης τους παρόλο που πέφτουν σε σφάλματα, αλλά έχουν ηθική ελευθερία και συνείδηση του χρέους τους. Ο Σοφοκλής σέβεται τις θρησκευτικές αντιλήψεις. Οι θεϊκοί νόμοι επικρατούν στους ανθρώπινους. Όπως ο Αισχύλος, έτσι και ο Σοφοκλής τιμήθηκε μετά το θάνατό του. Τους έφτιαξαν ένα χάλκινο μνημείο προς τιμήν τους στο θέατρο του Θεού Διόνυσου.
- **Ευριπίδης:** ο Ευριπίδης δημιούργησε 92 δράματα, αλλά σήμερα σώζονται μόνο τα 19 από αυτά. Αυτά που σώθηκαν είναι "Άλκηστις", "Μήδεια", "Ηρακλείδαι", "Ιππόλυτος", "Ανδρομάχη", "Εκάβη", "Ηρακλής μαινόμενος", "Ικέτιδες", "Ιων", "Ηλέκτρα", "Τρωάδες", "Ιφιγένεια η εν Ταύροις", "Ελένη", "Φοίνισσαι", "Ορέστης", "Ιφιγένεια η εν Αυλίδι", "Βάκχαι", το σατυρικό δράμα "Κύκλωψ" και ο "Ρήσος" που δεν είναι σίγουρο αν του ανήκει. Ο Ευριπίδης επειδή ήταν απότομος, τον παρεξηγούσαν. Γι' αυτό κατηγορήθηκε για αθεΐα. Οι ήρωες του είναι καθημερινοί άνθρωποι, με πάθη και αδυναμίες. Τα θέματα για τα έργα του τα έβγαζε από την καθημερινή ζωή. Στη μελωδία και στο ρυθμό επηρεάστηκε από την ανατολή, κάτι που έκανε τους σύγχρονούς του να τον κατηγορήσουν ως βάρβαρο. Θεωρήθηκε ο πατέρας του δράματος και τιμήθηκε με 5 βραβεία και ένα μετά τον θάνατό του.

Κουστούμια και μάσκες

Στο αρχαίο Ελληνικό θέατρο για να ολοκληρωθεί μια παράσταση περιλαμβάνει και την σκηνική παρουσία του κάθε έργου. Τα στοιχεία που συμμετέχουν σε αυτήν είναι τα διάφορα είδη των ηθοποιών (κοστούμι, μάσκα, υπόδημα), που θεωρούνται πολύ σημαντικά για την λατρεία του Θεού Διόνυσου.

Η βελτίωση της αρχαίας τραγωδίας ανήκει στον Αισχύλο, που πιστεύεται ότι διακόσμησε με μεγαλοπρεπή τρόπο το θέατρο και προσδιόρισε συγκεκριμένα κοστούμια στους ηθοποιούς.

Οι πιο σημαντικές στολές της τραγωδίας ήταν τα επιβλήματα (ιμάτιον) και οι πολύχρωμοι χιτώνες. Το ιμάτιον ήταν πολύ μακρύ που κάλυπτε και τα χέρια, κοινό για άντρες και γυναίκες. Η χλαμύς, ήταν αντίθετα πιο κοντό στους ώμους, συνηθιζόταν κυρίως ως ρούχο εφήβων.

Στις τραγωδίες οι ηθοποιοί φορούσαν ένα πολύχρωμο ένδυμα που έφτανε έως τον αστράγαλο ή κάλυπτε ακόμη και τα πόδια. Αντίθετα στις Αρχαίες Κωμωδίες ντύνονταν με ένα εφαρμοστό μάλλινο ρούχο στο χρώμα του δέρματος με παραγεμίσματα στην κοιλιά και στα οπίσθια και με ενσωματωμένο ένα δερμάτινο φαλλό. Σε άλλες περιπτώσεις φορούσαν ζωόμορφα ενδύματα (όρνιθες, σφήκες, βάτραχοι κ.λπ.) ως κληρονομιά από τις διονυσιακές γιορτές, ενώ σπανιότερα εμφανίζονταν ο κωμικός χυτών. Τους μηχανισμούς τους είχαν οι αρχαίοι για να τους χρησιμοποιούν κυρίως για να κάνουν εντυπωσιακή είσοδο στις θεότητες τους. Για παράδειγμα να μοιάζουν ότι πετούν πάνω σε έναν Πήγασο. Για να το καταφέρουν αυτό χρησιμοποιούσαν εργαλεία και διάφορα μηχανήματα, πιο γνωστό μηχανήμα σε μας για αυτήν την δουλεία είναι ο γερανός. Υπήρχε επίσης ένα μηχανήμα που εμφάνιζε στους θεατές τη σκηνή ή εκείνους που σκοτώνονταν στο εσωτερικό του οίκου ή κάποιοι που υποδύονταν τους αρρώστους. Αυτό το μηχανήμα ονομαζόταν εκκυκλήματος.

Τα προσωπεία ή αλλιώς μάσκες φανέρωναν καλύτερα τα πρόσωπα στο θέατρο του Θεού Διόνυσου, παρόλο που είχαν το μέγεθος κανονικού προσώπου. Είχαν μεγαλύτερο άνοιγμα στο στόμα για να ακούγονται πιο καθαρά όταν μιλάνε. Συνήθως, φτιάχνονταν από διάφορα υλικά όπως ξύλο, δέρμα και κάποιες από υφάσματα.

Στο αρχαίο θέατρο, όταν είχαν παραστάσεις τραγωδίας, κωμωδίας ή σατυρικού δράματος, οι ηθοποιοί φορούσαν διάφορες μάσκες ή αλλιώς Προσωπεία. Αντλούμε πληροφορίες για την εμφάνιση των προσωπειών από κείμενα των δραμάτων, όσα σχετικά έγραψαν συγγραφείς όπως ο Αριστοτέλης, ο Λουκιανός, ο Πολυδεύκης κ.ά. που ενδιαφέρθηκαν για το θέατρο, αγγειογραφίες που παριστάνουν θεατρικές σκηνές, πήλινα αντίγραφα που ανακαλύφθηκαν στις ανασκαφές.

Τα πρώτα θεατρικά προσωπεία φαίνεται πως ήταν πάνινα, κατασκευασμένα. Λίγα χρόνια πιο μετά έβαλαν και πανί με γύψο ή κόλλα το οποίο προσάρμοζαν στο πρόσωπο

του ηθοποιού και στη συνέχεια το έβαφαν με ζωηρά χρώματα, πιο σκούρα για τους άντρες, πιο ανοιχτά για τις γυναίκες. Τα ανοίγματα για το στόμα και για τα μάτια ήταν μεγαλύτερα από το φυσικό, ενώ πρόσθετα, ήταν τα μαλλιά, τα γένια και τα μουστάκια, όλα από μαλλί.

Τα προσωπεία της Αρχαίας Κωμωδίας μπορούν να καταταγούν σε τέσσερις κατηγορίες:

(α) Προσωπεία για τους υποκριτές που παρίσταναν φανταστικά του δράματος πρόσωπα, όπως ο Τρυγαίος, ο Δικαιόπολης, ο Πεισθέταιρος, ο Ευελπίδης, η Λυσιστράτη, η Μυρίννη, αλλά και μέλη του Χορού, όπως οι γυναίκες στις Θεσμοφοριάζουσες, οι αγρότες στην Ειρήνη κ.λπ. - προσωπεία, που ο σκευοποιός προσπαθούσε, σε συνεργασία με τον ποιητή, να τα διαμορφώσει ταιριαστά στον αντίστοιχο ρόλο.

(β) Προσωπεία που γελοιογραφούσαν πρόσωπα υπαρκτά και γνωστά, όπως ο Κλέων και ο Νικίας στους Ιππείς, ο Σωκράτης στις Νεφέλες, ο Ευριπίδης στους Αχαρνείς, στις Θεσμοφοριάζουσες και στους Βατράχους, κ.λπ. όπου ο σκευοποιός στόχευε να τα προσομοιάσει με τα αντίστοιχα ιστορικά πρόσωπα.

(γ) Προσωπεία για τους ηθοποιούς που θα παρίσταναν θεούς και ήρωες, όπως η Ίριδα, ο Ποσειδώνας, ο Τριβαλλός και ο Ηρακλής στις Όρνιθες, ο Ερμής στην Ειρήνη, ο Διόνυσος στους Βατράχους, ο Πλούτος στην ομώνυμη κωμωδία κ.ά. - προσωπεία, όπου ο σκευοποιός, πέρα από τη φανταστική προσομοίωση, εύκολα αποκάλυπτε την ταυτότητα του θεού δίνοντας, παράδειγμα, στον Ποσειδώνα να κρατά την τρίαινα, στον Ερμή το κηρύκειο, στον Ηρακλή το ρόπαλο, και φορώντας στον Διόνυσο τη χαρακτηριστική κατακόκκινη σάρπα. Δύσκολη δεν ήταν και η κατασκευή προσωπείων που παρίσταναν κατώτερες ακόμα και φανταστικές θεότητες, όπως ήταν, παράδειγμα, η καλλίστη κόρη Βασίλεια στους Όρνιθες, ο Πόλεμος, ο Κυδοιμός, η Θεωρία και η Οπώρα στην Ειρήνη κ.ά. Ο σκευοποιός δεν είχε παρά ν' αποδώσει στις μάσκες χαρακτηριστικά ανάλογα με το ήθος των προσωποποιημένων εννοιών και να ολοκληρώσει το συμβολισμό ντύνοντας τους ηθοποιούς.

(δ) Προσωπεία προορισμένα για ζωομορφικούς Χορούς πουλιών, σφηκών, δελφινιών, στρουθοκαμήλων, αλόγων κ.λπ., όπου πρέπει πάλι να ξεχωρίσουμε από τη μια περιπτώσεις, όπου οι χορευτές έχουν οι ίδιοι περισσότερα ή λιγότερα χαρακτηριστικά πουλιών, όπως στις Όρνιθες, ή σφηκών, όπως στις Σφήκες, και από την άλλη περιπτώσεις όπου οι χορευτές παρουσιάζονται καβάλα σε άλογα, όπως στους Ιππείς, σε δελφίνια, σε στρουθοκαμήλους κ.λπ., όπου μιαν ιδέα για τις λύσεις που έδιναν κάθε φορά οι σκευοποιοί μάς δίνουν ορισμένες αγγειογραφίες από το τέλος του 6ου και τις αρχές του 5ου αιώνα π.Χ..

Όσο περνούσαν τα χρόνια κάποιες κατηγορίες προσωπείων χάθηκαν, κάποιες είχαν μικρές αλλαγές και κάποιες έμειναν τελείως έτσι όπως ήταν. Κυρίαρχη ως το τέλος έμεινε η

πρώτη, όπου τα προσωπεία κατασκευάζονταν ταιριαστά με το ήθος και το ρόλο των αντίστοιχων θεατρικών προσώπων. Η κύρια βάση όμως όλων των προσωπειών είναι κοινή.

Υπάρχει μία κατηγορία масκών ή αλλιώς Προσωπεία που δεν έχουμε πληροφορίες για αυτό και ονομάζεται Δείγμα. Τέλος η τελευταία κατηγορία προσωπειών. Το προσωπείο ανήκει στα αρχέγονα στοιχεία του θεάτρου, που οι απαρχές του ταυτίζονται με πανάρχαιες εθιμικές τελετές, όπου η μάσκα έδινε σ' εκείνον που τη φορούσε τη δυνατότητα, ν' αποβάλει την αληθινή του ταυτότητα και τουλάχιστον να παρουσιαστεί ως θεός, δαίμονας, ζώο ή άλλος άνθρωπος. Το προσωπείο και οι ανθρωπολογικές λειτουργίες του φαίνεται να συνδέονταν ιδιαίτερα με τη λατρεία του Διονύσου, που και ο ίδιος τυχαίνει να παριστάνεται ως απλή μάσκα· όμως ας μη μας κάνει αυτό να ξεχάσουμε το πόσο εξυπηρετικά και ως ένα σημείο απαραίτητα ήταν ως μέσο μεταμφίεσης τα προσωπεία στις θεατρικές παραστάσεις, όπου οι υποκριτές άλλαζαν κάθε τόσο πρόσωπο, και μόνο οι θεατές διατηρούσαν την αληθινή τους ταυτότητα. Οι υποκριτές, είχαν άλλους τρόπους να εκφραστούν με τη στάση και την κίνηση του κορμιού, με τις χειρονομίες, με τη φωνή πάνω απ' όλα - και με όλ' αυτά δε φαίνεται αδύνατο η ίδια μάσκα να έδειχνε πότε χαρούμενη, πότε λυπημένη, πότε αποφασιστική και πότε φοβισμένη.

Κεφάλαιο 4ο

Αρχαία Ελληνικά Μυστήρια

Τα Ελευσίνια Μυστήρια

Τα Ελευσίνια Μυστήρια, παρόλο που ήταν μυστικές θρησκευτικές τελετές είναι αυτά που έχουμε αρκετές πληροφορίες. Η λατρεία τους διήρκεσε περίπου 1.000 χρόνια. Πίστευαν μια γυναικεία θεότητα, την αρχαία γαία. Με το πέρασμα των αιώνων το όνομα την άλλαξε σε Δήμητρα. Η θεά η ίδια είχε προσφέρει στους ανθρώπους το σιτάρι για να τρέφονται και τα μυστήρια για να την θαυμάζουν.

Σύμφωνα με το παραδοσιακό μύθο, κυρίαρχο ρόλο στα Ελευσίνια Μυστήρια έπαιζε και η κόρη της θεάς, η Περσεφόνη. Αυτή αντιπροσώπευε τα φυτά που φεύγουν το χειμώνα. Σύμφωνα με τον μύθο η Περσεφόνη έλειπε 6 μήνες που είχαμε χειμώνα στον κάτω κόσμο μαζί με τον άντρα της και επειδή η μαμά της στενοχωριόταν για αυτό άλλαζε και ο καιρός.

Τα Ελευσίνια Μυστήρια μπορούσαν να τα γιορτάσουν όλοι ακόμα και οι δούλοι, και ήταν γνωστά σε όλο τον ελλαδικό κόσμο. Το μυστήριο γινόταν, μετάβαση των ιερών της Ελευσίνας στην Αθήνα, ευλογία της πόλης από τις ιέρειες της θεάς Δήμητρας, επιστροφή των ιερών δια μέσου της ιεράς οδού στην Ελευσίνα ακολουθώντας πεζοί οι πιστοί.

Τα Καβείρια Μυστήρια

Τα Καβείρια Μυστήρια στην κλασσική και την ελληνιστική Εποχή ανέδειξαν το νησί της Σαμοθράκης καθώς το επισκέπτονταν θεωροί, μύστες και απλοί άνθρωποι απ' όλον τον κόσμο της Ασίας, της Θράκης και της Μακεδονίας για να μυηθούν στα Καβείρια Μυστήρια. Επίσης πολλοί βασιλιάδες, πρίγκιπες, άρχοντες, στρατηγοί, ιστορικοί και ρήτορες έρχονταν για να μυηθούν στα Καβείρια Μυστήρια με σκοπό να γίνουν καλύτεροι άνθρωποι και να έχουν μια καλύτερη τύχη.

Ο Σάωνας, ο γιός του Ερμή ή του Δία και της νύμφης Φαίνης ήταν ο πρώτος που έμεινε στο νησί της Σαμοθράκης και επίσης υπήρξε και νομοθέτης του νησιού διαιρώντας τους υπόλοιπους κατοίκους σε πέντε φυλές. Καθεμιά είχε το όνομα ενός από τα πέντε παιδιά του. Σύμφωνα με μια διαφορετική παράδοση ιδρυτής της θρησκείας των Καβειρίων Μυστηρίων ήταν ο Ιάσωνας αφού όλοι όσοι συμμετείχαν στην Αργοναυτική Εκστρατεία. Επιπλέον, μια ακόμα εκδοχή του Λατίνου ποιητή Βιργίλιο για την προέλευση της θρησκείας αυτής ο Αινείας έφερε τη θρησκεία από τη Φρυγία στην Τροία. Η Καβείρια Λατρεία ήταν πολύ κατώτερη από το Δωδεκάθεο καθώς οι θεοί της αντιπροσώπευαν φυσικές δυνάμεις.

Στο νησί της Σαμοθράκης υπήρχε μια πρωταρχική θεότητα με το όνομα Αξίερος η οποία αντιπροσώπευε τη θεά της γονιμότητας. Σύζυγος της ήταν ο Κάδμιλος ο οποίος έχει συνοδεία του τους δαίμονες Κάβειρους. Αργότερα προστέθηκαν οι θεότητες Αξιόκερσος, ο θεός του κάτω κόσμου και η γυναίκα του Αξιόκερσα. Στο δωδεκάθεο θα μπορούσε κανείς να τους αντιστοιχίσει με τον Άδη και τη Δήμητρα.

Στα Μυστήρια ήταν όλοι ευπρόσδεκτοι με εξαίρεση αυτούς που επιβαρύνονταν με ανόσιες πράξεις. Τα Μυστήρια αυτά είχαν σκοπό να απομακρύνουν τον φόβο που έχουν όλοι οι άνθρωποι για τον θάνατο και να αποκαλύψουν το τι γίνεται η ψυχή του ανθρώπου μόλις πεθαίνει. Επίσης υπήρχε ένα ιερό στο οποίο απαγορευόταν σε όλους η είσοδος. Δεν υπάρχουν ολόκληρα κείμενα σχετικά με την λατρεία παρά μόνο σκόρπιες πληροφορίες που αποκαλύπτουν πως κύριο στοιχείο της λατρείας ήταν η αρπαγή, ο γάμος της θεάς της γονιμότητας με το θεό του κάτω κόσμου. Κάτι παρόμοιο με την αρπαγή της Περσεφόνης από τον Άδη.

Η τελετή της μύησης ήταν και φυσική καθώς επίσης και ψυχολογική με κύριο θέμα της την γέννηση. Ακόμα και σήμερα δεν υπάρχουν στοιχεία για μετεμψύχωση και αθανασίας της ψυχής. Σκοπός αυτών των μυστηρίων ήταν να εξαλείψει τις λανθασμένες απόψεις των ανθρώπων για την ανάσταση, αθανασία και μετεμψύχωση της ψυχής για μια καλύτερη ζωή και έναν αξιοπρεπή θάνατο. Η μύηση αποτελούνταν από δύο στάδια: μια απλή μύηση η οποία γινόταν την νύχτα με μεγάλες δάδες που συμβόλιζαν το εσωτερικό φως της ψυχής που θα έβγαινε προς τα έξω. Το δεύτερο στάδιο ήταν μια προφορική διδασκαλία που έπρεπε να καταλάβει τα θεϊκά σύμβολα που του εξηγούσαν τη σημασία τους. Ένα παράδειγμα μύησης των Καβειρίων Μυστηρίων αποτελούσε η Μυρτάλη, η οποία

μετά την μύηση ονομάστηκε Ολυμπιάδα, η μητέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Στα Καβείρια Μυστήρια γνώρισε και τον μελλοντικό σύζυγο της Φίλιππο Β΄ παρά τις αντιρρήσεις του στρατηγού του Αντίπατρου. Η ευγενική της καταγωγή και η μύηση της την έκανε να ξεπεράσει την μέση γυναίκα και σόκαρε την ανδροκρατούμενη κοινωνία.

Οι αντιρρήσεις του Αντίπατρου για το γάμο της Ολυμπιάδας με τον βασιλιά Φίλιππο Β΄ τον έκαναν ορκισμένο εχθρό της Ολυμπιάδας που την περιέγραφε ως γόησσα φιδιών και μάγισσα όπως επίσης και τους υποστηρικτές της. Αυτό έδειχνε καθαρά ποια ήταν η άποψη των Μακεδόνων για την μαγεία.

Τα Διονύσια Μυστήρια

Ο ολύμπιος θεός Διόνυσος ήταν υπεύθυνος για το γλέντι, τα αμπέλια, το χορό και την καλοπέραση. Η λατρεία του ξεκίνησε από τα βάθη τις Μικράς Ασίας. Στον ελλαδικό χώρο τον συναντάμε από τα προϊστορικά χρόνια καθώς τα θρακικά φύλλα διαδίδων την λατρεία του. Το πρόβλημα που καλείται να λύσει ο μελετητής στην ανίχνευση των Διονυσιακών και Ορφικών μυστηρίων, εκτός των ελάχιστων και πολλές φορές αντιφατικών πληροφοριών, είναι αφενός ποια η σχέση του Ορφέα με τον Διόνυσο, και αφετέρου η ανακάλυψη του ποιος προηγείται ποιου. Ο Διόνυσος είναι ο «νεότερος» θεός που εντάχθηκε στο αρχαιοελληνικό πάνθεο, ο οποίος όμως επίδρασε καταλυτικά μετά τον 6ο αιώνα, τόσο στην θρησκεία όσο και στην τέχνη, το θέατρο και την ποίηση. Γι' αυτόν έγραψε ο ιστορικός Ηρόδοτος. Σύμφωνα με την μυθολογία ο Διόνυσος ήταν υιός Θεού -του Δία - και μίας θνητής της Σεμέλης, την οποία γονιμοποίησε ο Δίας, με τη μορφή χρυσής βροχής.

Η Ήρα από ζήλια έπεισε την Σεμέλη όταν ήταν σε εν - Δια- φέρουσα, να ζητήσει από τον Δία να εμφανιστεί μπροστά της με την Θεϊκή μορφή του. Η Σεμέλη δεν άντεξε την θέα του Θεού και πέθανε. Ο Δίας για να σώσει το βρέφος Διόνυσο, τον μεγαλώνει στον μηρό του, από όπου βγήκε όταν ήρθε η μέρα να γεννηθεί. Έτσι ο Διόνυσος λέγεται ότι έχει διπλή γέννηση.

Στην Ορφική εκδοχή του μύθου ο Διόνυσος Ζαγρέας γιος του Δία και της Περσεφόνης, ως βρέφος κατασπαράσσεται από τους Τιτάνες μετά από προτροπή της Ήρας. Η Αθηνά σώζει την καρδιά του Διόνυσου την οποία παρέδωσε στον Δία, ο οποίος στην συνέχεια γεννά επίσης για δεύτερη φορά τον Διόνυσο. Ο Δίας όμως εξοργισμένος από την πράξη των Τιτάνων τους κατακεραυνώνει, και από τη στάχτη τους, προσθέτοντας λίγο νερό, έφτιαξε την ανθρώπινη φυλή. Επειδή όμως οι Τιτάνες είχαν φάει τον Διόνυσο πέρασε μέσα τους το Θεϊκό στοιχείο, και από αυτούς σε εμάς. Έτσι είχαν πλέον μέσα τους Θεϊκή φύση αλλά και ένα βαρύ αμάρτημα. Συνεπώς σε επίπεδο συμβολισμού, ο άνθρωπος οφείλει να νικήσει το «τιτανικό» στοιχείο, και να ενωθεί με το Θεό-Διόνυσο, ενισχύοντας το ενυπάρχον σε αυτόν Θεϊκό στοιχείο του Διόνυσου Ζαγρέα».

Και στις δύο εκδοχές του μύθου λοιπόν, έχουμε έναν Θεό που «πεθαίνει» και «αναγεννιέται». Συνεπώς έχουμε για πρώτη φορά στον Ελληνικό χώρο την εμφάνιση ενός Θεού που, υπόκειται σε φθορά, θάνατο και αναγέννηση, κάτι που πριν θεωρούνταν αδιανόητο. Ο «Θεϊκός θάνατος» και η «αναγέννηση», συμβολίζει τις περιοδικές λειτουργίες της Φύσης, τις καταστροφές, τις εναλλαγές ζωής και θανάτου της. Συμβολισμοί που θα είναι εφεξής κοινό μοτίβο τόσο στα Μικρά, όσο και στα Μεγάλα Διονύσια και Ελευσίνια Μυστήρια, είτε με το μύθο του Διόνυσου, είτε με εκείνο της Περσεφόνης και της αναζητούσας, ως Δηώ, Δήμητρας. Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο οι Πελασγοί άκουσαν για τον Διόνυσο πολύ αργότερα από τα ονόματα των άλλων Θεών.

Ο Πausanías αναφέρει τον Πήγασο, ιερέα του Διόνυσου από την Βοιωτία, ο οποίος πήγε στην Αθήνα το άγαλμα του Θεού θέλοντας να εισαγάγει την λατρεία του. Οι Αθηναίοι όμως δεν τον δέχθηκαν μίας και ο Διόνυσος πρόσβαλε τα αιδοία των Αθηναίων ανδρών με νόσο την οποία δεν μπορούσαν να θεραπεύσουν, εξαναγκάζοντάς τους να τον λατρεύουν φτιάχνοντας φαλλούς για χάρη του.

Ο Ευριπίδης στις Βάκχες, παριστάνει τη διονυσιακή λατρεία σαν είδος «παγκόσμιας θρησκείας», η οποία προέρχονταν από τα βουνά της Λυδίας και της Φρυγίας, σύμφωνα όμως με τους περισσότερους σύγχρονους μελετητές ο Διόνυσος είναι θρακικής προέλευσης. Σταδιακά ο Διόνυσος από Θεός του τρύγου και του οίνου, θα μεταβληθεί σε Θεό των γυναικών, η λατρεία των οποίων ήταν «οργιαστική».

Ταυτόχρονα από Θεός της ευθυμίας γίνεται ο «πάσχων Θεός» στον οποίο ήταν αφιερωμένοι οι 3 μήνες του χειμώνα, κατά τους οποίους κατέβαινε στον κάτω κόσμο. Στην συνέχεια έρχονταν ξανά στην ζωή την άνοιξη (όσον καιρό δηλαδή ο αδελφός του Απόλλωνας ο κύριος του δελφικού χώρου, έλειπε στους Υπερβόρειους). Τους μήνες αυτούς αντί για τον παιάνα του Απόλλωνα αντηχούσε στους Δελφούς ο διθύραμβος, το λατρευτικό τραγούδι του Διονύσου. Τότε και οι Βάκχες των Δελφών ανέβαιναν στον Παρνασσό για να χαιρετήσουν την «ανάσταση του». Οι Βάκχες πριν την τέλεση των διονυσιακών τελετουργιών υποβάλλονταν σε διάφορα τελετουργικά καθαρότητας, που περιλάμβαναν νηστεία, αλλά και σεξουαλική αποχή. Κατά την διάρκεια των τελετουργιών οι Βάκχες «βάκχευαν» έπεφταν δηλαδή σε «θρησκευτική μανία» δια μέσω των τελετουργικών χορών, τραγουδιών και κραυγών υπό των ήχο κυμβάλων. Οι Βάκχες δρούσαν αλλόφρονες σε κατάσταση καταληψίας υπό την επήρεια του πνεύματος που τις είχε καταλάβει. Εδώ ανιχνεύεται και ο Διονυσιακός μυστικισμός, σύμφωνα με τον οποίο ο Διόνυσος ενωνόταν με τις ψυχές των μυημένων μέσω της τελετουργικής «έκστασης».

Σήμερα, υπάρχουν ακόμα απομεινάρια από τις τελετές προς τον Θεό Διόνυσο. Στην περιοχή της Θράκης και συγκεκριμένα στον Νομό Έβρου της πόλης της Αλεξανδρούπολης, κάθε καλοκαίρι τον μήνα Αύγουστο οργανώνουν τη γιορτή του κρασιού σύμφωνα με τους αρχαίους μύθους που συμπεριλαμβάνει πολύ ποτό, κρασί, φαγητό, χορό και τραγούδι. Η διάρκεια του είναι 7 με 10 μέρες, και η έναρξη του υπολογίζεται με το παλιό παραδοσιακό τρόπο, δηλαδή με το πότε θα έχει Πανσέληνο.

Κεφάλαιο 5ο

Αρχαία/Σύγχρονα Μουσικά Όργανα και Νότες

Αρχαία Μουσικά Όργανα

Στην Αρχαιότητα, ο κόσμος έπαιζε πολλά μουσικά όργανα τα οποία γνωρίζουμε είτε μέσα από έπη είτε από ζωγραφιές πάνω στα αγγεία. Μερικά απ' αυτά είναι τα ακόλουθα:

- **Άρπες:** υπήρχαν μικρές και μεγάλες. ήταν πολύχορδες, παίζονταν και με τα δύο χέρια, σχεδόν παίζονταν μόνο από γυναίκες.
- **Πνευστά:**
Δίζυξ αυλός: αποτελείτο από δύο σωλήνες από οστό ή ξύλο με πέντε η έξι τρύπες
Πλαγίαυλος: μοιάζει με το σημερινό φλάουτο
- **Κρουστά:**
Το σημερινό **τύμπανο**.
Οι σημερινές **καστανιέτες** τις οποίες τις κρατούσαν ανά δύο στο κάθε χέρι.
- **Μουσικό τόξο:** χορδές τεντωμένες σε λυγισμένο τόξο
- **Λύρα:** οι χορδές ξεκινούν από τη βάση του ηχείου και καταλήγουν σε ένα παράλληλο ξύλο που στηρίζεται σε βραχίονες
- **Λάουτο:** το ηχείο και ο βραχίονας αποτελούν ένα όργανο με χορδές στο πάνω μέρος

Μουσική Θεωρία στον Αρχαίο Κόσμο

Από τον 6^ο αιώνα π.Χ. έχουμε διαφορετικές απόψεις σχετικά με τη μουσική.

Ανάγνωση Χορδών (Νότες στο Πεντάγραμμα)

- **Νήτη:** Η ψηλότερη νότα.
- **Παρανήτη:** Μια δεύτερη πιο κάτω.
- **Τρίτη:** Η νότα που βρίσκεται Τρίτη από την Νήτη.
- **Παραμέση:** Μια νότα που βρίσκεται πάνω από τη μέση.
- **Μέση:** Η κεντρική νότα.
- **Λίχανος:** Η χορδή που παίζεται με τον δείκτη. Η προτελευταία νότα
- **Παρυπάτη:** Η πιο χαμηλή νότα ή χορδή.

Ρεμπέτικα και λαϊκά μουσικά όργανα

Η λύρα, το λαούτο, ο ζουρνάς και το νταούλι είναι δημοτικά όργανα. Αντίθετα λαϊκά όργανα είναι το βιολί, το κλαρίνο και η κιθάρα. Για αρχή θα διευκρινίσουμε τον όρο ρεμπέτικο. Ο όρος αυτός πρωτοεμφανίστηκε την δεκαετία του 60 και περιλαμβάνει οτιδήποτε σχετίζεται με τα σμυρναίικα τραγούδια.

Το ρεμπέτικο μεταφέρθηκε από τα λιμάνια της ανατολής στα λιμάνια του ελληνικού χώρου. Το ρεμπέτικο εμπεριέχει στοιχεία Βυζαντινά, Δημοτικά και κανταδόρικα. Στα ρεμπέτικα άσματα σπάνια εμπεριέχονται πνευστά όργανα. Εμφανίστηκαν περίπου το 1900 με 1932 από την επιρροή στα Δημοτικά.

Τα πιο δημοφιλή όργανα τους είναι:

- Το μπουζούκι: αχλαδόσχημο ηχείο με μπράτσο. Πάνω του υπάρχουν ελάσματα και παίζεται με πένα.
- Μπαγλαμάς: Οξύς ήχος. Μικρογραφία μπουζουκιού. Μακρύ μπράτσο για να το κρύβουν από τους Τούρκους την εποχή της Τουρκοκρατίας.
- Ταμπουράς: απόγονος της Πανδούρας. Αχλαδόσχημο ηχείο με μπράτσο.
- Πολίτικη λύρα: Αχλαδόσχημο ηχείο, κοντό μπράτσο. Παίζεται με δοξάρι.
- Το κανονάκι: Τοποθετείται στα πόδια. Παίζεται με ειδικά δαχτυλίδια.

Κεφάλαιο 6^ο

Σύγχρονο Θέατρο – Κινηματογράφος

Κουκλοθέατρο και Μαριονέτες

Οι μαριονέτες και το κουκλοθέατρο είναι ένα μέρος που δρουν κούκλες και ζωντανεύουν για τους θεατές. Το κουκλοθέατρο προορίζεται για μικρά παιδιά. Ξεκίνησε για να μεταδώσει θρησκευτικές αντιλήψεις. Οι πρώτες μαριονέτες ανακαλύφθηκαν στην Αίγυπτο μετά από αρχαιολογικές ανασκαφές μέσα σε τάφους.

Οι κούκλες-μαριονέτες στην Αρχαία Ελλάδα ήταν κατασκευασμένες από κερί και ξύλο και είχαν νήματα γι' αυτό το λόγο ονομάζονταν Νευρόσπαστα.

Στην Ινδία και στην Κίνα οι μαριονέτες είχαν πάλι θρησκευτικό χαρακτήρα και αργότερα έγινε κωμικός μέσα από τα έργα καθώς είχαν την συνοδεία μουσικής. Το ίδιο ακριβώς γινόταν στη Ρώμη και σε όλο το Χριστιανικό κόσμο.

Στην Ιαπωνία, οι μαριονέτες αρχικά ήταν μικρά αγάλματα με κινούμενα μέλη. Στις παραστάσεις τους είχαν ορχήστρες, χορό και διαλόγους. Τα έργα που παίζονταν ήταν ρομαντικά ή πολεμικά και διαδραματίζονταν σε ένα φανταστικό κόσμο. Η σημερινή κατάληξη των μαριονετών δεν είναι ισάξια του παρελθόντος της. Οι ηθοποιοί έχουν αντικαταστήσει σωστά τις κούκλες αλλά τα έργα δεν είναι το ίδιο αξιόλογα.

Θέατρο Σκιών

Από τον 11^ο αιώνα π.Χ. στην Κίνα ανακαλύφθηκε το θέατρο σκιών για να διασκεδάσει έναν αυτοκράτορα ο οποίος μόλις είχε χάσει την γυναίκα του. Στην Κίνα είχαν ανακαλύψει από νωρίς τα παιχνίδια του φωτός και της σκίασης του κεριού πάνω στο πανί και παλιά πίστευαν ότι μ' αυτό τον τρόπο έχουν επικοινωνία με τους θεούς και με τους νεκρούς. Το θέατρο σκιών έχει τις ρίζες του στην Ασία. Η μίμηση ξεκίνησε από τον 6^ο αιώνα π.Χ. στην Ελλάδα. Η Κίνα με την Ασία και την Ινδία είχαν εμπορικές επαφές. Η μεταφορά από την Ασία στη Δύση έχει κάποια κενά. Οι εμπορικές σχέσεις των Ασιατών περνούν διαμέσου των Αράβων στις χώρες της Βόρειας Αφρικής και από εκεί με την βοήθεια των Τουρκόφιλων Νομαδικών Φυλών μέσω του πολέμου φτάνουν στην Ανατολική Ασία.

Τον 19^ο αιώνα γίνονται αναφορές στην Ελλάδα, ήδη από πιο νωρίς είχαμε στοιχεία σε κάποιες Βαλκανικές περιοχές. Οι πρώτοι Καραγκιοζοπαίχτες ήταν Τσιγγάνοι. Πριν το 1821 το θέατρο Σκιών στον ελλαδικό χώρο φαινόταν να ήταν υπό την κατοχή των Τούρκων. Ο τούρκικος Καραγκιόζης κατάγεται από λατρευτικές εκδηλώσεις των Ελευσίνιων και των Καβειρίων Μυστηρίων. Ο τούρκικος Καραγκιόζης έχει το πρότυπο της Βυζαντινής εικόνας, ο συγκεκριμένος φέρεται με φόρεμα πολεμιστή Φραγκοβυζαντινού της εποχής των Παλαιολόγων.

Κινηματογράφος

Στον κινηματογράφο οι θεατές χρησιμοποιούν εμπειρίες για να ερμηνεύσουν τις ταινίες που επηρεάζουν την καθημερινή ζωή. Ο κινηματογράφος απευθύνεται σ' ένα ευρύ κοινό σε συνδυασμό με τη σύνθεση φανταστικών στοιχείων, σκηνοθεσία, μοντάζ, ήχο και ειδικά εφέ. Η τεχνική του μοντάζ δίνει στον κινηματογράφο τη δυνατότητα από απλή καταγραφή την αίσθηση μιας νέας μορφής τέχνης. Η μουσική επένδυση είναι ένας ακόμη τρόπος αφήγησης μιας ταινίας συμπληρώνοντας την εικόνα.

Charlie Chaplin

Μια από τις πιο ξακουστές μορφές του Βωβού κινηματογράφου ήταν ο ηθοποιός Charlie Chaplin γνωστός και ως «Σαρλό» από τις ταινίες του. Ήταν γνωστός εξαιτίας της χαρακτηριστικής του εμφάνισης (το κοστούμι με το στενό σακάκι και μακρύ από πίσω, το καπέλο, το μουστάκι) και το περπάτημα που έκανε το οποίο έμοιαζε με πιγκουίνο. Όταν λοιπόν δεν υπήρχαν οι διάλογοι με ήχο στον κινηματογράφο, υπήρχε η μουσική να παίζει για να περάσει το κατάλληλο συναίσθημα στους θεατές. Για παράδειγμα στην ταινία «One A.M.», στη σκηνή όπου ο Σαρλό μεθυσμένος καθώς ήταν προσπαθεί να βάλει να πιει ένα ποτό από το τραπέζι και γυρίζει γύρω γύρω μαζί με το τραπέζι για να το φτάσει επειδή πιάστηκε πάνω το παλτό του, παίζει και η ανάλογη μουσική. Δηλαδή παίζει μια μουσική χωρίς στίχο που να θυμίζει παιχνιδότοπο για να δείξει στους θεατές το κωμικό στοιχείο της σκηνής αυτής. Σύμφωνα με τον Robinson, ο Charlie Chaplin ήταν αυτοδίδακτος και ήξερε να παίζει πιάνο, βιολί και τσέλο. Η πρώτη ταινία όπου πρωταγωνιστούσε και συνέθεσε την μουσική ο ίδιος ήταν η ταινία «City Lights (1931)». Επειδή όμως ήταν αυτοδίδακτος στην μουσική δεν μπορούσε να διαβάσει νότες και παρτιτούρες, συνέθετε την μουσική για τις ταινίες όπου πρωταγωνιστούσε από το 1931 και μετά με την βοήθεια άλλων συνθετών και μουσικών.¹ Ο ιστορικός ταινιών Jeffrey Vance αναφέρει ότι οι συνθέτες που δούλευαν μαζί του δεν άλλαζαν τις νότες που ήθελε να μπουν στην σύνθεση του χωρίς να το θέλει ο ίδιος.

¹ Slowik, M. (2014). *After the Silents: Hollywood Film Music in the Early Era, 1926–1934*. New York: Columbia University Press.

Animation

Αρχικά το Animation ήταν για παιδικές ταινίες. Φτιάχνονταν και φωτογραφίζονταν καρέ καρέ μορφές από πηλό ή πλαστελίνη. Το αντικείμενο με αυτό τον τρόπο έδινε την ψευδαίσθηση στο κοινό ότι κινείται με κανονική ταχύτητα.

Το Animation δημιουργήθηκε μαζί με τον κινηματογράφο. Το είχαν χαρακτηρίσει σαν μορφή ειδικών εφέ, σε μια ταινία με τη χρήση stop-motion και φωτογραφιών με τίτλο «Ταξίδι στη Σελήνη».

Με την ίδρυση της Walt Disney Productions που άνοιξε μερικά χρόνια αργότερα το 1923, συνέχισαν τα πρώτα κινούμενα σχέδια με ανθρώπους. Το 1928 η εταιρία προσθέτει για πρώτη φορά στην ιστορία των κινουμένων σχεδίων τον ήχο. Ήταν επίσης η πρώτη εταιρία που πρόσθεσε το χρώμα την χρονολογία του 1932. «Η Χιονάτη και οι επτά Νάνοι» ήταν η πρώτη ταινία μεγάλου μήκους της Walt Disney Productions η οποία μάλιστα κέρδισε και Όσκαρ. Η συγκεκριμένη ταινία δημιουργήθηκε το 1937.

Οι παραγωγοί για να σχεδιάσουν τα κινούμενα σχέδια χρησιμοποιούν την τεχνική της μίμησης του ανθρώπινου σώματος ακόμα και σήμερα.

Σήμερα με την βοήθεια της τεχνολογίας έχουμε γραφιστικά σχέδια στον υπολογιστή. Ο παραδοσιακός τρόπος κατασκευής των κινουμένων σχεδίων απαιτούσε κατά μέσο όρο 1500 σκίτσα με αποτέλεσμα να ξοδεύονται πολλές ώρες, χαρτί και χρήματα. Σήμερα παρόλο που οι χαρακτήρες είναι πιο ρεαλιστικοί δεν μοιάζουν πιο αληθινοί. Μερικές από τις πιο μεγάλες και πετυχημένες εταιρείες παραγωγής κινουμένων σχεδίων σαν την Walt Disney Productions αναμειγνύουν όλες τις μεθόδους για το καλύτερο αποτέλεσμα (σκίτσα, μοντέλα, ψηφιακό animation).

Γυναίκες στο Θέατρο

Το γυναικείο φύλο δεν είχε από πάντα πρόσβαση στο θέατρο. Στα αρχαία χρόνια απαγορευόταν στις γυναίκες να πηγαίνουν στο θέατρο ακόμα και ως κοινό. Στις παραστάσεις οι γυναικείοι ρόλοι, ερμηνεύονταν και αυτοί από άντρες. Από τις πρώτες γυναίκες ηθοποιούς που εμφανίστηκαν στο θέατρο ήταν η Αδελαίδα Ριστόρι το 1840 η οποία έκανε το ντεμπούτο της παίζοντας την Μαίρη Στιούαρτ, την βασίλισσα της Σκωτίας. Άλλη ηθοποιός η οποία ήταν από τις πρώτες στο θέατρο ήταν η Σάρα Μπερνάρ στη Γαλλία όπου εμφανίστηκε στο Comédie Française, την εθνική θεατρική εταιρία της χώρας, ως αρχάρια η οποία ήταν για δοκιμή το 1863.

Moulin Rouge

Από τα σημεία κατατεθέν του Παρισιού, το γνωστό καμπαρέ Moulin Rouge (στα Ελληνικά μεταφράζεται ως ο Κόκκινος Μύλος) έχει αφήσει το δικό του στίγμα στην ιστορία της μουσικής παράστασης. Ιδρύθηκε στις 6 Οκτωβρίου το 1889 από τους Joseph Oller (1839-1922) και Charles Zidler (1831-1897) στην Montmartre στη 18^η συνοικία του Παρισιού. Στόχος τους ήταν να διασκεδάσουν το ευρύ κοινό και λόγω της περιοχής όπου βρισκόταν, απέκτησε μια πολύ καλή φήμη και σύμφωνα με την Paris City Vision ενέπνευσε και καλλιτέχνες όπως ο Henri de Toulouse-Lautrec και ο Auguste Renoir. Οι πρώτες παραστάσεις περιλάμβαναν χορούς από διάσημους χορευτές της εποχής. Εκεί ξεκίνησε το παγκοσμίως διάσημο κουαρτέτο γνωστό ως French Cancan. Ο χορός αυτός χορεύεται από γυναίκες και έχει χαρακτηριστικό ντύσιμο και τίναγμα των ποδιών προς τα πάνω με σκοπό να διεγείρουν τη φαντασία του άντρα για την ανατομία του γυναικείου σώματος. Το Moulin Rouge έχει μοναδική αρχιτεκτονική: έναν κόκκινο μύλο στην κορυφή (εξ ου και το όνομα του καμπαρέ), ασυνήθιστη διακόσμηση και έναν τεράστιο ελέφαντα στον κήπο. Το 1905 καταστρέφεται από φωτιά και 10 χρόνια αργότερα ξαναχτίζεται.

Κεφάλαιο 7ο

Μουσική και Συναισθήματα

Η μουσική χωρίζεται σε διάφορα είδη ανάλογα με τα συναισθήματα που μας προκαλεί και συνεπώς τη χρησιμοποιούμε και στις αντίστοιχες περιστάσεις. Όταν για παράδειγμα κάποιος ακούει γαμήλια μουσική τη χαρακτηρίζει χαρούμενη. Έχει παρατηρηθεί ότι η μουσική είναι πιο εύκολο να προκαλεί απλές συγκινήσεις όπως λύπη και πιο σπάνια ντροπή (Ortony, Clore and Collins, 1988 field, 2007).

Ο τρόπος που έχει συντεθεί ένα τραγούδι δίνει στον ακροατή να καταλάβει το ολοκληρωμένο συναίσθημα. Συνήθως το κοινό επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, τις εξωγενείς πηγές που χωρίζονται στις απεικονιστικές και στις συνειρμικές πηγές. Οι συνειρμικές πηγές εκδηλώνονται όταν ο ακροατής συνδυάζει ένα γεγονός της προσωπικής του ζωής. Για παράδειγμα θα ταυτιστεί με ένα τραγούδι που του προκαλεί λύπη καθώς του θυμίζει ένα πρόσωπο που έχει χάσει.

Βλέπουμε την επιρροή που ασκεί το ένα στο άλλο έμμεσα και άμεσα. Η μουσική στη ζωή των ανθρώπων συμπληρώνει από πάντα την εικόνα και διεγείρει τη σκέψη και τη φαντασία. Η μουσική μιας ταινίας μπορεί να σε ταξιδέψει στο δικό σου χωροχρόνο, να σου δώσει τα κατάλληλα συναισθήματα.

Η μουσική στις ταινίες είναι σαν μια γλώσσα συναισθημάτων που μας δίνει την ικανότητα να αντιληφθούμε πως ζει κανείς, κινείται σύμφωνα με τις αρχές του ανθρώπου (Panksepp and Bernatzky, 2002). Η Langer αναφέρει πως η εσωτερική ζωή του ανθρώπου έχει παρόμοιες ιδιότητες με τη μουσική.

Κεφάλαιο 8ο

Κινηματογραφική Μουσική

Η κινηματογραφική μουσική είναι μια σύνθεση κινούμενης εικόνας που συνοδεύεται από ένα μουσικό σκοπό. Η μουσική αυτού του είδους αναπτύχθηκε το 1890 στο Παρίσι που παρουσιάζονταν ταινίες κινουμένων σχεδίων με τη συνοδεία πιάνου.

Στην αρχή αυτού του είδους μουσική είχε σχεδιαστεί ώστε να φορτώνει συναισθηματικά τις σκηνές των ταινιών. Κατά τη διάρκεια του 1900 έπαιζαν την ηχογραφημένη μουσική την ώρα των γυρισμάτων στους ηθοποιούς ώστε να μπαίνουν καλύτερα στο κλίμα.

Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι στην ταινία Psycho του Hitchcock. Έχουν επιλέξει σκόπιμα κάτι που σχετίζεται με το αγόρι. Γι' αυτό το λόγο ακούμε πολλές φορές στα ηχητικά εφέ κραυγές πουλιών διότι έχει ως ασχολία την εκτροφή τους.

Κατά τη διάρκεια μιας ταινίας δεχόμαστε πολλά ερεθίσματα. Γι' αυτό το λόγο θα πρέπει να τονίσουμε ότι ο ακροατής – θεατής καλείται από μόνος του να εντοπίσει το νόημα και το συναίσθημα αλλά δεν σημαίνει απαραίτητα ότι θα τον βοηθήσει η μουσική. Η κινηματογραφική μουσική έχει πολλές λειτουργίες. Ο σκηνοθέτης θα καθορίσει πως θα χρησιμοποιηθεί. Μια από τις πιο δύσκληστες μουσικές είναι οι ορχηστρικές. Συνήθως όταν συμπεριλαμβάνεται τέτοιο είδος γράφονται αποκλειστικά για το έργο.

Η μουσική πλέον είναι ένα από τα βασικά μέλη μιας ταινίας, καθώς καθορίζει σε σημαντικό βαθμό τη διάρκεια του έργου. Σε ένα πείραμα αποδείχτηκε πως η μουσική επηρεάζει την κατανόηση του κινηματογραφικού υλικού από τους θεατές (Sadloff, 2006). Πρέπει να τονίσουμε ότι η μουσική πολλές φορές είναι η συνέχεια των σκηνών.

Hans Zimmer

Ένας από τους πιο γνωστούς συνθέτες για μουσική ταινιών του κινηματογράφου είναι ο Hans Zimmer. Κατάγεται από την Γερμανία. Είναι γνωστός για τη μουσική στις ταινίες: Inception (2010), την τριλογία του Batman Dark Knight (2005, 2008, 2012) και τους πειρατές της Καραϊβικής. Η πρώτη του δουλειά για ταινία κινουμένων σχεδίων ήταν η ταινία «The Lion King» το 1994. Ο ίδιος έχει πει ότι μετά τον θάνατο του πατέρα του, η μουσική και το πιάνο ήταν η διέξοδος του. Έχει βραβευτεί πολλές φορές για την μουσική του στις ταινίες. Επίσης σε συνέντευξη του είπε ότι για το μουσικό θέμα του Batman χρησιμοποίησε 2 νότες στο αρμόνιο του. Όσον αφορά το μουσικό θέμα του Joker έπαιξε στο τσέλο μια μόνο νότα λέγοντας ότι ήθελε να γράψει κάτι που ο κόσμος θα το μισήσει.

Ο Hans Zimmer.

Σχολιασμός μουσικής για την τριλογία του Dark Knight (2005,2008,2012)

Από τις πιο γνωστές δουλειές του Hans Zimmer σε συνεργασία με τον James Newton Howard είναι η τριλογία του Dark Knight («*Batman Begins*» το 2005, «*The Dark Knight*» το 2008 και «*The Dark Knight Rises*» το 2012) σε σκηνοθεσία του Christopher Nolan που πρόκειται για τον γνωστό χαρακτήρα των κόμικς της DC Batman. Ο Hans Zimmer συνεργάστηκε αρκετές φορές με τον Christopher Nolan γι' αυτό και του ζήτησε να συνεργαστεί με τον James Newton Howard.

Ο James Newton Howard ανέλαβε τα “ήρωικά” κομμάτια της μουσικής ενώ ο Hans Zimmer τα πιο δραματικά. Στόχος του ήταν να αποφύγει τις στερεοτυπικές μουσικές για το μουσικό θέμα του ήρωα (το προηγούμενο μουσικό θέμα του Batman από τον Danny Elfman είχε ταυτιστεί από τον κόσμο με τον ήρωα και το είχαν συνηθίσει). Έτσι συνδύασε την μουσική της ορχήστρας με την ηλεκτρονική μουσική για να φτάσει στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Το soundtrack έχει μια κλιμάκωση γιατί ο Hans Zimmer ήθελε να το εξελίξει όπως εξελισσόταν και ο Bruce Wayne ως Batman στην τριλογία. Στην δεύτερη ταινία, μετά τον θάνατο του Heath Ledger που υποδυόταν τον Joker, ο Hans Zimmer δήλωσε ότι θα έφτιαχνε μια νέα σύνθεση αλλά δεν το έκανε γιατί θα έβαζε σε κίνδυνο τα κακά έργα.

Για την τρίτη ταινία, ο James Newton Howard δεν επέστρεψε κι ούτε αναφερόταν ως συνθέτης στα κομμάτια που ξανακούστηκαν.

Για το βασικό θέμα του Batman, ο Hans Zimmer σε συνέντευξη του είπε ότι χρησιμοποίησε δύο μόνο νότες οι οποίες, παίζεται από κέρατα και συνοδεύεται από έγχορδα, αντιπροσωπεύοντας τον πόνο και την ενοχή του Batman.

Σε όλες τις ταινίες, κυριαρχεί ο πόνος, η αδικία, η τραγωδία. Συναισθήματα τα οποία φαίνονται σε όλα τα μουσικά κομμάτια. Υπάρχει όμως η δράση, η αγωνία για το τι θα γίνει στην συνέχεια (αν το καλό θα καταφέρει να νικήσει το κακό σε μια πόλη η οποία είναι βυθισμένη στο έγκλημα και τη διαφθορά). Επιπλέον υπάρχει και το συναίσθημα του φόβου σε πολλές πλευρές της ταινίας. Ο Bruce Wayne φοβάται τις νυχτερίδες γι' αυτό και χρησιμοποιεί την φοβία του αυτή για να δημιουργήσει φόβο στους εγκληματίες οι οποίοι με τη σειρά τους φοβίζουν τους αδύνατους. Στόχος είναι να έρθει η δικαιοσύνη και η ειρήνη στον λαό. Γι' αυτό και οι πρωταγωνιστές που υποστηρίζουν το καλό έχουν και μια πολύ μικρή ελπίδα βαθιά

μέσα τους ότι αυτή η κατάσταση ίσως κάποτε αλλάξει. Αλλά αυτό που δεν υπολόγισαν είναι ότι το έγκλημα θα καταπολεμηθεί τόσο σύντομα αλλά όχι από την Αστυνομία. Αλλά από ένα μόνο άτομο. Τον Batman.

Σχολιασμός μουσικής για την ταινία Inception (2010)

Αρχικά στους τίτλους αρχής παίζει μια συγκεκριμένη νότα σε διαφορετική ένταση κλιμακωτά από χαμηλά προς τα ψηλά. Στην πρώτη σκηνή δεν υπάρχει καθόλου μουσική ούτως ώστε να καταλάβει ο θεατής περί τίνος πρόκειται ακούγοντας τον διάλογο μεταξύ των πρωταγωνιστών και να μπει στην φιλοσοφία της ταινίας. Αφού καταλάβει το κοινό ότι πρόκειται για όνειρο βλέπουμε το περιβάλλον γύρω να καταστρέφεται ενώ πίσω στο όνειρο συνεχίζουν για την επίτευξη του στόχου τους παίζοντας η ίδια μουσική με τους τίτλους αρχής. Αμέσως μετά η μουσική αλλάζει και γίνεται μουσική που παίζει συνήθως σε flashbacks και σκέψεις των πρωταγωνιστών γιατί ο Dom Cobb βλέπει μια γυναίκα που ξέρει από το παρελθόν του. Ακολούθως και πάλι αλλάζει η μουσική και γίνεται πιο μυστήρια για να περάσει το συναίσθημα της αγωνίας στο θεατή για το τι πρόκειται να γίνει με τον πρωταγωνιστή. Η αγωνία συνεχίζεται όταν ο Saito, ο στόχος των πρωταγωνιστών της ταινίας, ανακαλύπτει ότι βρίσκεται ακόμα σε όνειρο.

Στην σκηνή όπου υπάρχει η πρόταση της δουλειάς που ο Saito προτείνει δεν υπάρχει κάποια μουσική. Στη συνέχεια ακολουθεί ένα μοντάζ από σκηνές που ο Cobb στρατολογεί την ομάδα του συμπεριλαμβανομένης και ενός νέου μέλους, της Ariadne για να κάνει την αρχιτεκτονική των ονείρων, συνοδευόμενες από μια χαλαρή μουσική η οποία απλά επενδύει τις σκηνές αυτές (εξαιρείται το παράδειγμα του ονείρου που ο Cobb δείχνει στην Ariadne το χώρο του ονείρου όπου μια νότα στην ουσία παίζει όλο και πιο έντονα για να δείξει τους τοίχους που υψώνονται μπροστά στους πρωταγωνιστές).

Σε κάθε όνειρο που μπαίνουν οι πρωταγωνιστές, χρησιμοποιείται το γαλλικό τραγούδι «Non, je ne regrette rien» για να ξυπνάνε σε όλα τα επίπεδα των ονείρων ταυτόχρονα. Μετά από μια σκηνή δράσης με μουσική του ίδιου είδους, η ομάδα απαγάγει τον Robert (για τη δουλειά που πρότεινε νωρίτερα ο Saito) με μια μουσική που δηλώνει ότι από το σημείο αυτό ξεκινά η ιστορία κι αμέσως η μουσική ξαναγίνεται μουσική δράσης όταν κινδυνεύουν από το υποσυνείδητο του Robert. Με λυπητερή μουσική, η ομάδα συζητά για το πιο δυνατό ναρκωτικό που τους βάζει στα όνειρα και στην κατάσταση Limbo όπου υπάρχει άπειρο υποσυνείδητο. Η ίδια μουσική συνοδεύει και στην συνέχεια την ιστορία του Cobb και της γυναίκας του.

Η δουλειά συνεχίζεται με μουσική αγωνίας όπου και χαλαρώνει όταν η ομάδα φτάνει στο ξενοδοχείο. Μετά από αρκετή ώρα όπου ξεκινούν οι γρήγορες κινήσεις και το ξύλο, η μουσική γίνεται γρήγορα μουσική δράσης.

Υπάρχουν γρήγορες εναλλαγές της μουσικής από χαλαρή σε δράση ανάλογα με τα γεγονότα των σκηνών που περνάνε στο επόμενο επίπεδο των ονείρων. Η δράση και η αγωνία κορυφώνονται σε μια μουσική που σηματοδοτεί την αυγή μιας νέας εποχής που ο Cobb καταφέρνει να γυρίσει σπίτι του αφού είχε φύγει από την Αμερική επειδή κατηγορήθηκε άδικα ότι σκότωσε την γυναίκα του. Στο σπίτι του είδε πάλι την ίδια εικόνα

με τα παιδιά του αλλά γύρισε το τοτέμ για να δει αν σταματήσει να ξέρει ότι είναι στην πραγματικότητα. Όμως το αγνόησε. Το άφησε να γυρίζει και αγκάλιασε τα παιδιά του.

Στους τίτλους τέλους υπάρχει μια μίξη όλων των ειδών που ακούστηκαν στην ταινία για να υπάρχει το μυστήριο και η αγωνία για τον θεατή να σκεφτεί τι ακριβώς είδε (δηλαδή όλη την ιστορία της ταινίας από την αρχή μέχρι το τέλος), να σκεφτεί τους κανόνες με τα όνειρα και την πραγματικότητα και να θέλει να μάθει αν ο Cobb βρισκόταν στο τέλος σε όνειρο ή στον πραγματικό κόσμο συμπεριλαμβανομένου και του «Non, je ne regrette rien».

Σχολιασμός μουσικής των ταινιών του franchise «Οι Πειρατές Της Καραϊβικής»

Αν και αρχικά ο Hans Zimmer δεν προοριζόταν να είναι ο συνθέτης της ταινίας και είχε αρνηθεί να το κάνει λόγω του ότι δούλευε σε μια άλλη ταινία, συνεργάστηκε με τον Klaus Badelt για να μπορέσει να φτάσει στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Για την ενορχήστρωση στην πρώτη ταινία συνεργάστηκαν οι συνθέτες: Ramin Djawadi, James Dooley, Nick Glennie-Smith, Steve Jablonsky, Blake Neely, James McKee Smith, και Geoff Zanelli και να γράψουν κάποια συμπληρωματικά κομμάτια. Τα περισσότερα κομμάτια έχουν πάρει το όνομα τους από τους χαρακτήρες των ταινιών. Γι' αυτό και ο κάθε χαρακτήρας από τους πρωταγωνιστές έχει το δικό του μουσικό θέμα όταν εμφανίζεται στις σκηνές. Πάντα σε αυτές τις ταινίες υπάρχει δράση, αγωνία και η μουσική δίνει έμφαση σ' αυτά τα συναισθήματα. Πλέον το βασικό μουσικό θέμα του franchise είναι από τα πιο γνωστά ανά το παγκόσμιο στο ευρύ κοινό. Επίσης απέσπασε αρκετά βραβεία.

Στην δεύτερη ταινία σύμφωνα με τον ίδιο τον Hans Zimmer δεν υπάρχουν ηλεκτρικές κιθάρες απλά όταν τελείωσε το παίξιμο των κομματιών συνδέθηκαν με ενισχυτή κιθάρας.

Στην τρίτη ταινία, ο ίδιος ο Hans Zimmer δήλωσε ότι θεώρησε καλύτερη ιδέα να φτιάξει κάτι από την αρχή παρά να ανακυκλώσει παλιότερα πράγματα από τις προηγούμενες ταινίες. Σύμφωνα με τον Christian Clemmensen, στο Filmtracks.com, παραδέχτηκε ότι η μουσική ήταν "μια έξυπνη συγχώνευση θεματικών ιδεών και από τις τρεις ταινίες" και χρησιμοποίησε μια "πολύ ευρύτερη ορχηστρική και χορωδιακή παλέτα".

Στην τέταρτη ταινία, ο Hans Zimmer δηλώνει ότι οι πειρατές ήταν του τύπου rock and roll της εποχής γι' αυτό και η ορχήστρα έπαιξε τα κομμάτια σε αυτό το στυλ. Επίσης λόγω του ότι στην ταινία αυτή πρωταγωνιστούσε η Ισπανίδα ηθοποιός Penelope Cruz, ο Zimmer πρόσθεσε και το ισπανικό στοιχείο στην μουσική της ταινίας.

Στην πέμπτη και τελευταία μέχρι τώρα ταινία του franchise, ο Geoff Zanelli αναλαμβάνει την μουσική της ταινίας για ο Hans Zimmer δεν επέστρεψε για να συνθέσει. Γι' αυτό και ο Zanelli δήλωσε ότι ήθελε να συνθέσει κάτι ξεχωριστό για την ταινία αυτή. Παρόλο που τα συναισθήματα που προκαλούν οι σκηνές είναι τα ίδια σε όλες τις ταινίες του franchise, υπάρχει η σκηνή μετά τους τίτλους τέλους της ταινίας η οποία κάνει αναφορά στις προηγούμενες ταινίες και η μουσική που την επενδύει κάνει ακριβώς το ίδιο αλλά ταυτόχρονα δίνει και μια αγωνία στο κοινό επειδή η ταινία τελειώνει εκεί και το κοινό δεν ξέρει τι γίνεται μετά και έχει μια αγωνία για το τι θα γίνει στην επόμενη ταινία (αν υπάρξει ποτέ).

Τα μιούζικαλ

Μια από τις πασίγνωστες κατηγορίες ταινιών των οποίων είναι κύριο τους στοιχείο είναι τα μιούζικαλ. Ξεκίνησαν από την Αμερική και πιο συγκεκριμένα στο Broadway της Νέας Υόρκης αλλά βασίζονται σε ευρωπαϊκές оперέτες. Το πρώτο μιούζικαλ που υπήρξε ποτέ ήταν το *The Broadway Melody* (1929) σε σκηνοθεσία του Harry Beaumont. Λόγω του ότι όμως είχε διαλόγους, τραγούδι και αρκετά χορευτικά δημιουργήθηκαν και τα σκηνικά για λιγότερη δαπάνη σε χορευτές αφού οι πρωταγωνιστές ήταν λιγότεροι (ένα παράδειγμα είναι το *Singin' In The Rain* το 1952).

Το 1933 ο Fred Astaire και η Ginger Rogers ήταν το χορευτικό ζευγάρι στην ταινία *Flying Down to Rio* και έγιναν το ιδανικό ρομαντικό ζευγάρι της οθόνης για τα δεδομένα της εποχής. Ένα δεύτερο ρομαντικό ζευγάρι στην οθόνη εμφανίστηκε το 1935 στην ταινία *Μαριέτα*. Αυτοί ήταν ο Nelson Eddy και η Jeannette MacDonald.

Για τα σενάρια ακολουθούσαν το μοτίβο της Σταχτοπούτας. Ότι δηλαδή ένας πρίγκιπας ερωτεύεται μια φτωχή κοπέλα ή και το αντίστροφο. Επίσης δινόταν έμφαση στα χορευτικά και στα τραγούδια τα οποία θα ακούγονταν στην κάθε ταινία. Γι' αυτό και επιστρατεύτηκαν μεγάλα ονόματα της μουσικής όπως: Cole Porter, Irving Berlin, Ira και George Gershwin, Jerome Kern, Rodgers και Hart.

Στα τέλη της δεκαετίας του 1930 το μιούζικαλ άρχισε να φθίνει μέχρι το 1939 που προβλήθηκε η καινούρια τότε ταινία *The Wizard of Oz* όπου συνδύαζε νέους και πιο παλιούς ηθοποιούς με τη μουσική. Μετά από αυτή την ταινία μέχρι και το 1960 ήταν η μεγάλη εποχή του μιούζικαλ στο Χόλυγουντ. Πάλι όμως δεν κόβονταν αρκετά εισιτήρια γι' αυτό μπήκαν τα εφηβικά μιούζικαλ με τον αξέχαστο Elvis Presley στον πρωταγωνιστικό ρόλο. Αυτό κράτησε μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1960. Από το 1970 και μετά το μιούζικαλ δεν είχε διάστημα που να επικρατεί αλλά εμφανιζόταν κατά διαστήματα.

Αρκετά μιούζικαλ όμως έχουν στο θέμα τους το ρομαντισμό, τον γάμο και την οικογένεια. Ένα παράδειγμα είναι η πασίγνωστη ταινία *Η Μελωδία της Ευτυχίας* (1965) όπου μια γυναίκα πάει στο σπίτι ενός χήρου καπετάνιου για να δουλέψει ως νταντά των επτά παιδιών του όταν αυτός λείπει συχνά για δουλειές και στο τέλος καταφέρνει να τον ερωτευτεί και να τον παντρευτεί.

Τα μιούζικαλ

Μια από τις πασίγνωστες κατηγορίες ταινιών των οποίων είναι κύριο τους στοιχείο είναι τα μιούζικαλ. Ξεκίνησαν από την Αμερική και πιο συγκεκριμένα στο Broadway της Νέας Υόρκης αλλά βασίζονται σε ευρωπαϊκές οπερέτες. Το πρώτο μιούζικαλ που υπήρξε ποτέ ήταν το *The Broadway Melody* (1929) σε σκηνοθεσία του Harry Beaumont. Λόγω του ότι όμως είχε διαλόγους, τραγούδι και αρκετά χορευτικά δημιουργήθηκαν και τα σκηνικά για λιγότερη δαπάνη σε χορευτές αφού οι πρωταγωνιστές ήταν λιγότεροι (ένα παράδειγμα είναι το *Singin' In The Rain* το 1952).

Το 1933 ο Fred Astaire και η Ginger Rogers ήταν το χορευτικό ζευγάρι στην ταινία *Flying Down to Rio* και έγιναν το ιδανικό ρομαντικό ζευγάρι της οθόνης για τα δεδομένα της εποχής. Ένα δεύτερο ρομαντικό ζευγάρι στην οθόνη εμφανίστηκε το 1935 στην ταινία *Μαριέτα*. Αυτοί ήταν ο Nelson Eddy και η Jeannette MacDonald.

Για τα σενάρια ακολουθούσαν το μοτίβο της Σταχτοπούτας. Ότι δηλαδή ένας πρίγκιπας ερωτεύεται μια φτωχή κοπέλα ή και το αντίστροφο. Επίσης δινόταν έμφαση στα χορευτικά και στα τραγούδια τα οποία θα ακούγονταν στην κάθε ταινία. Γι' αυτό και επιστρατεύτηκαν μεγάλα ονόματα της μουσικής όπως: Cole Porter, Irving Berlin, Ira και George Gershwin, Jerome Kern, Rodgers και Hart.

Στα τέλη της δεκαετίας του 1930 το μιούζικαλ άρχισε να φθίνει μέχρι το 1939 που προβλήθηκε η καινούρια τότε ταινία *The Wizard of Oz* όπου συνδύαζε νέους και πιο παλιούς ηθοποιούς με τη μουσική. Μετά από αυτή την ταινία μέχρι και το 1960 ήταν η μεγάλη εποχή του μιούζικαλ στο Χόλυγουντ. Πάλι όμως δεν κόβονταν αρκετά εισιτήρια γι' αυτό μπήκαν τα εφηβικά μιούζικαλ με τον αξέχαστο Elvis Presley στον πρωταγωνιστικό ρόλο. Αυτό κράτησε μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1960. Από το 1970 και μετά το μιούζικαλ δεν είχε διάστημα που να επικρατεί αλλά εμφανιζόταν κατά διαστήματα.

Αρκετά μιούζικαλ όμως έχουν στο θέμα τους το ρομαντισμό, τον γάμο και την οικογένεια. Ένα παράδειγμα είναι η πασίγνωστη ταινία *Η Μελωδία της Ευτυχίας* (1965) όπου μια γυναίκα πάει στο σπίτι ενός χήρου καπετάνιου για να δουλέψει ως νταντά των επτά παιδιών του όταν αυτός λείπει συχνά για δουλειές και στο τέλος καταφέρνει να τον ερωτευτεί και να τον παντρευτεί.

Θρίλερ

Οι ταινίες θρίλερ είναι οι ταινίες οι οποίες θέλουν να περάσουν στο κοινό την αίσθηση του φόβου με τον κάθε τρόπο. Αυτό γίνεται συνήθως με τη δολοφονία ενός ατόμου. Πατέρας των θρίλερ είναι ο Alfred Hitchcock όπου με την ταινία Psycho (1960) διαμόρφωσε την μορφή του θρίλερ που έχουμε μέχρι και σήμερα.

Στην ταινία αυτή κατά τη διάρκεια της διαδρομής της Marion για το Bates Motel υπάρχει η μουσική από τον Bernard Herrmann η οποία δίνει στον θεατή την αίσθηση της αγωνίας επειδή δεν θα γνωρίζει ποια θα είναι η κατάληξη της Marion. Ακόμα, ο θεατής ακούει τις σκέψεις της Marion, οι οποίες αποτελούνται από: τον πωλητή του αυτοκινήτου που αγόρασε κατά τη διαδρομή, το αφεντικό της που ρωτάει τη συνάδελφο της γιατί άργησε και να του πει όταν φτάσει η Marion στο γραφείο και την πιθανή συζήτηση που θα έχει το αφεντικό της Marion με τον αγοραστή ο οποίος νωρίτερα είχε δώσει τις σαράντα χιλιάδες δολάρια σε μετρητά, πράγμα που σημαίνει ότι κατά βάθος η Marion μπορεί να ξεχωρίσει το καλό από το κακό. Στο σημείο αυτό η μουσική ανεβαίνει κλιμακωτά και ακολουθώντας κατεβαίνει.

Ο σκηνοθέτης Alfred Hitchcock αρχικά οραματίστηκε την ακολουθία ντους ως εντελώς σιωπηλή, αλλά ο Bernard Herrmann προχώρησε και έφτιαξε μουσική για τη σκηνή ούτως ή άλλως, και αφού το άκουσε, ο Hitchcock άλλαξε αμέσως γνώμη. Η μουσική αυτή αποτελείται από δύο διπλανές νότες οι οποίες επαναλαμβάνονται συνεχώς κοφτά.

Η σκηνή όπου αποκαλύπτεται η μητέρα του Norman είναι και πάλι με πολλά cuts αλλά το πλάνο που δείχνει τον Sam να συζητάει με τον Norman παραμένει σταθερό. Ενώ όταν δείχνει τη Lila να ψάχνει ένα-ένα τα δωμάτια του σπιτιού, σε κάθε cut τη δείχνει που προχωράει και μπαίνει στο επόμενο δωμάτιο. Όσο δεν υπάρχει ένταση και αγωνία η μουσική που ακούγεται είναι κι αυτή ήρεμη ενώ από τη στιγμή που ο Norman χτυπάει τον Sam στο κεφάλι και τρέχει στο σπίτι, η μουσική γίνεται πιο δυνατή και πάει κλιμακωτά μέχρι τη στιγμή της αποκάλυψης του σκελετού της μητέρας του Norman και την μεταμφίεση του κρατώντας και το μαχαίρι η οποία στο τέλος είναι ίδια με τη σκηνή του ντους.

Η ταινία Psycho (1960) αποτελεί το πρώτο παράδειγμα το τι θέλουν τα θρίλερ να περάσουν στο κοινό αλλά και το πως ο φόβος που προκαλεί προέρχεται από την φαντασία του καθενός γιατί στο τέλος η αλήθεια πάντα αποκαλύπτεται.

Κεφάλαιο 9ο

Walt Disney

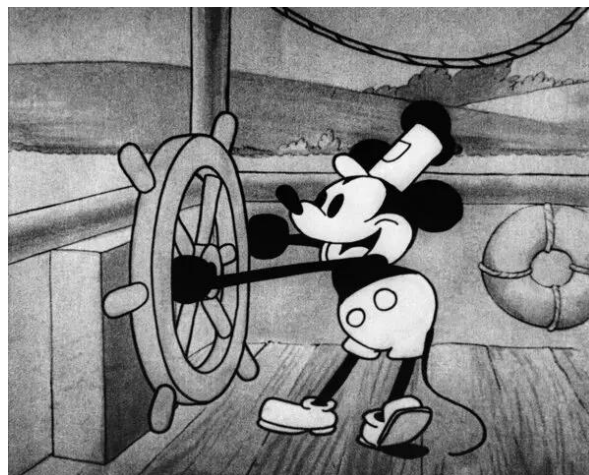
Η Walt Disney από την ίδρυση της μέχρι σήμερα

Η συγκεκριμένη εταιρία ξεκίνησε ως μία εταιρία κινουμένων σχεδίων. Σήμερα, εξαιτίας των τουριστικών θέρετρων και των πάρκων ψυχαγωγίας, διανέμουν διάφορα προϊόντα τους για μικρούς και μεγάλους.

Όλα ξεκίνησαν το καλοκαίρι του 1923, όταν ένας φιλόδοξος νέος ονόματι Walter Elias Disney, έφτασε στην Καλιφόρνια των Ηνωμένων Πολιτειών, θέλοντας να πουλήσει μία καινούρια σειρά, η οποία θα συνδύαζε κινούμενα σχέδια και κανονικούς ηθοποιούς, με τίτλο «Alice Comedies» (Lenburg 2011, 30· Barrier 2007, 40, 42). Ο ενδιαφερόμενος βρέθηκε γρήγορα και η εταιρία ιδρύθηκε στις 16 Οκτώβριου της ίδιας χρονιάς, από τον Walt και τον αδερφό του Roy Oliver Disney με το όνομα «Disney Brothers Cartoon Studio» (Lenburg 2011, 32). Μέσα σε λίγα χρόνια, απέκτησε τις δικές της εγκαταστάσεις και μετονομάστηκε σε «Walt Disney Productions» (1926).

Η εξέλιξη του Mickey Mouse

Ένας από τους πρώτους χαρακτήρες του Disney ήταν ο βουβός Mickey Mouse. Η εταιρία ασχολήθηκε κυρίως με ταινίες μικρού μήκους οι οποίες μέχρι και το 1928, ακολουθούσαν τα πρότυπα του βουβού κινηματογράφου - ασπρόμαυρες και χωρίς ήχο. Ο Mickey Mouse ήταν ο πρωταγωνιστής της πρώτης ταινίας κινουμένων σχεδίων με συγχρονισμένο ήχο, μουσική και ηχητικά εφέ. Πρόκειται για την ταινία με τίτλο «Steamboat Willie» που προβλήθηκε για πρώτη φορά 18 Νοεμβρίου του 1928. Η ταινία ήταν η τρίτη. Κάπου εδώ πρέπει να διευκρινιστεί, πως είχαν γίνει κι άλλες προσπάθειες συγχρονισμού ήχου και κινούμενης εικόνας από παρόμοιες εταιρίες πριν τον Disney, χωρίς όμως μεγάλη επιτυχία (Lenburg 2011, 44).

Ο Mickey Mouse στην ταινία *Steamboat Willie* (1928).

Παρουσίαση ταινιών Disney

Η εταιρία ξεκίνησε να παράγει μια ταινία κινουμένων σχεδίων κάθε χρόνο, από το 1989 μέχρι και το 1999. Στις ταινίες αυτές, η Disney, συνδυάζει σκηνοθετικές τεχνικές ταινιών ζωντανής δράσης με κινούμενα σχέδια, επινοώντας ιστορίες που αντανακλούν συμπεριφορές ενηλίκων, φέρνοντας τρυφερές μνήμες των παραδοσιακών μουσικών συνθέσεων και παραγωγών του Broadway (Balio 2002, 171· Maslin 1991, B2).

Οι εννέα ταινίες μιούζικαλ κινουμένων σχεδίων που θα αναλυθούν στη συνέχεια, είναι οι ακόλουθες, τοποθετημένες σε χρονολογική σειρά:

1. «Η Μικρή Γοργόνα» / «The Little Mermaid» (1989)
2. «Η Πεντάμορφη και το Τέρας» / «Beauty and the Beast» (1991)
3. «Αλαντίν» / «Aladdin» (1992)
4. «Ο Βασιλιάς των Λιονταριών» / «The Lion King» (1994)
5. «Ποκαχόντας» / «Pocahontas» (1995)
6. «Η Παναγία των Παρισίων» / «The Hunchback of Notre Dame» (1996)
7. «Ηρακλής: Πέρα από το μύθο» / «Hercules» (1997)
8. «Μουλάν» / «Mulan» (1998)
9. «Ταρζάν» / «Tarzan» (1999)

Η Μικρή Γοργόνα / The Little Mermaid (1989)

Το σενάριο είναι βασισμένο στο παραμύθι του Hans Christian Andersen. τραγούδια της υπογράφει το δίδυμο Alan Menken και Howard Ashman, σε μουσική και στίχους αντίστοιχα, αποσπώντας αρκετά βραβεία και ακόμα περισσότερες υποψηφιότητες, τόσο για την γενικότερη μουσική επένδυση. Η ταινία κυκλοφόρησε 17 Νοεμβρίου 1989, σε αντίθεση με την ελληνική πρεμιέρα η οποία έγινε ένα χρόνο αργότερα.

Όσον αφορά την πλοκή, η ιστορία τοποθετείται γεωγραφικά στην ευρύτερη περιοχή της Βόρειας Θάλασσας (κοντά στον τόπο καταγωγής του συγγραφέα), όπου η Άριελ, μία όμορφη μικρή γοργόνα, αποφασίζει, για χάρη του πρίγκιπα Έρικ, να εγκαταλείψει το βυθό και να γίνει άνθρωπος, αψηφώντας τις εντολές του πατέρα της, βασιλιά Τρίτωνα. Συνεργός στο σχέδιό της θα γίνει η κακιά μάγισσα της θάλασσας, Ούρσουλα, η οποία θα πραγματοποιήσει την επιθυμία της, ζητώντας σαν αντάλλαγμα τη φωνή της, με σκοπό να τη χρησιμοποιήσει για προσωπικό της όφελος. Ωστόσο, μετά από μία μεγάλη περιπέτεια και με την βοήθεια πολύ καλών της φίλων, η πρωταγωνίστρια καταφέρνει να νικήσει την Ούρσουλα, να πάρει πίσω τη φωνή της και να έχει το ευτυχισμένο τέλος που επιθυμεί, σε αντίθεση με την πρωτότυπη ιστορία (Zipes 2011, 255 - 256).

Στην ταινία ακούγονται συνολικά 7 διαφορετικά τραγούδια με επιρροές από την μουσική της εποχής του Baroque.

Η Μικρή Γοργόνα Της Disney (1989)

Η Πεντάμορφη και το Τέρας / Beauty and the Beast (1991)

Πρόκειται για μια ιδέα η οποία προήλθε από τον ίδιο τον Walt Disney στα μέσα της δεκαετίας του '40 και είναι εμπνευσμένη από τον κλασικό γαλλικό ρομαντικό μύθο του 18ου αιώνα, «La Belle et la Bête». Την σκηνοθεσία της ταινίας ανέλαβαν οι Gary Trousdale και Kirk Wise, με το δίδυμο Menken - Ashman να υπογράφει και πάλι όλα τα τραγούδια της. Η συγκεκριμένη ταινία προτάθηκε για το Όσκαρ καλύτερης ταινίας. Η ταινία προβλήθηκε πρώτη φορά 13 Νοεμβρίου 1991, σε αντίθεση με την ελληνική πρεμιέρα, η οποία έγινε περίπου ένα χρόνο αργότερα.

Όσον αφορά την πλοκή, η ιστορία τοποθετείται γεωγραφικά σε ένα μικρό χωριό της Γαλλίας, όπου η Μπελ, μία νεαρή και όμορφη κοπέλα, μαθαίνοντας ότι ο ηλικιωμένος πατέρας της έχει φυλακιστεί από ένα Τέρας στο κάστρο του, προσφέρεται να πάρει τη θέση του, ως αντάλλαγμα για την απελευθέρωση του. Παρά το φόβο της, η πρωταγωνίστρια κερδίζει γρήγορα την εκτίμηση και τη φιλία του μαγεμένου προσωπικού του κάστρου και μαθαίνει να προσπερνά την αποκρουστική εξωτερική εμφάνιση του Τέρατος, διακρίνοντας την αληθινή καρδιά του πρίγκιπα που κρύβεται πίσω από τη μαγεμένη όψη του. Ο Γκαστόν όμως, ένας φημισμένος και αλαζόνας κυνηγός, θολωμένος από την απόρριψη της Μπελ, έχει βαλθεί να κατατροπώσει το Τέρας με κάθε κόστος, προκαλώντας τελικά τον δικό του θάνατο. Έτσι, η δύναμη της αληθινής αγάπης καταφέρνει να θριαμβεύσει για μία ακόμα φορά, λύνοντας τα μάγια την τελευταία στιγμή, χαρίζοντας στην πρωταγωνίστρια μια παραμυθένια ζωή με τον πρίγκιπα που τόσο επιθυμούσε.

Στην ταινία ακούγονται συνολικά 8 διαφορετικά τραγούδια. Μια σύνθεση κλασικής και της γαλλικής μουσικής παράδοσης του 18^{ου} αιώνα, καθώς και των μουσικοθεατρικών παραστάσεων.

Η Πεντάμορφη και το Τέρας της Disney (1991)

Αλαντίν / Aladdin (1992)

Πρόκειται για το διάσημο λαϊκό παραμύθι της Μ. Ανατολής με τίτλο «Histoire d'Aladdin, ou la Lampe merveilleuse» (Ο Αλαντίν και το μαγικό λυχνάρι), το οποίο εμπεριέχεται στην συλλογή παραμυθιών «Les mille et une nuits» (Χίλιες και μία Νύχτες), όπως αυτή μεταφράστηκε από τον Γάλλο αρχαιολόγο και ερευνητή Antoine Galland το 1704 (Zipes 2006, 31· Galland 1949, 53 – 165). Την σκηνοθεσία της ταινίας ανέλαβε το δίδυμο Clements - Musker, ενώ την μουσική των τραγουδιών υπογράφει και πάλι ο Alan Menken και ο Tim Rice. Το τραγούδι «A whole new world», κέρδισε χρυσή σφαίρα και grammy και τα υπόλοιπα υποψήφια τραγούδια της ταινίας ήταν τα «Friend like me» και «Prince Ali». Η κυκλοφορία της ταινίας στις Η.Π.Α. τοποθετείται στις 25 Νοεμβρίου 1992, σε αντίθεση με την ελληνική πρεμιέρα, η οποία έγινε ακριβώς ένα χρόνο αργότερα στις 25 Νοεμβρίου 1993.

Όσον αφορά την πλοκή, αν και η αυθεντική ιστορία διαδραματίζεται στην Κίνα, στη διασκευή της Disney, μεταφερόμαστε στην αρχαία αραβική πόλη Agrabah, όπου ο Αλαντίν, ένας καλόκαρδος άστεγος νέος, συναντάει τυχαία την κόρη του Σουλτάνου, πριγκίπισσα Γιασμίν, η οποία το είχε σκάσει από το παλάτι, αρνούμενη να παντρευτεί κάποιον από τους πολλούς, φαντασμένους, γαλαζοαίματους μνηστήρες που της υποδεικνύουν. Η ζωή του Αλαντίν αλλάζει ριζικά, όταν κατά τύχη έρχεται στην κατοχή του ένα μαγικό λυχνάρι, ικανό να εκπληρώσει κάθε του επιθυμία. Με συνεργούς το Τζίνι του λυχναριού, ένα μαγικό χαλί και τον έμπιστο φίλο του Αμπού, ο Αλαντίν θα αποκτήσει, εν μία νυκτί, την «απαιτούμενη» βασιλική καταγωγή, ώστε να μπορέσει να κερδίσει την καρδιά και το χέρι της πριγκίπισσας Γιασμίν, όπως όριζε ο νόμος. Εμπόδιο στα σχέδια του πρωταγωνιστή, ωστόσο, θα σταθεί ο κακός βεζίρης Τζαφάρ, ο οποίος θα αρπάξει το λυχνάρι και θα χρησιμοποιήσει τις μαγικές του ιδιότητες, για να σφετεριστεί τη θέση του Σουλτάνου. Μετά από μία μεγάλη μάχη, όπου ο κακός της υπόθεσης γίνεται τελικά δέσμιος της αλαζονείας του, ο Αλαντίν καταφέρνει να έχει το ευτυχισμένο τέλος που επιθυμεί στο πλάι της αγαπημένης του.

Στην ταινία ακούγονται συνολικά 5 διαφορετικά κομμάτια με επιρροές από τη Jazz μουσική.

Ο Βασιλιάς των Λιονταριών / The Lion King (1994)

Η συγκεκριμένη ταινία θεωρείται και ως μία παραλλαγή της ταινίας «Bambi» (1941). Τη σκηνοθεσία της ταινίας ανέλαβαν οι Roger Allers και Rob Minkoff, ενώ για τη μουσική επένδυση συνεργάστηκαν με το Hans Zimmer. Κάποια από τα τραγούδια βραβεύτηκαν με Όσκαρ και χρυσή σφαίρα (π.χ. «Can you feel the love tonight») και τα υπόλοιπα υποψήφια τραγούδια ήταν τα «Circle of life» και «Hakuna Matata». Η κυκλοφορία της ταινίας στις Η.Π.Α. τοποθετείται στις 15 Ιουνίου 1994, ενώ στη Ελλάδα κυκλοφόρησε με καθυστέρηση έξι περίπου μηνών, την 1 Δεκεμβρίου του ιδίου έτους (1994).

Όσον αφορά την πλοκή, η ιστορία διαδραματίζεται στην αφρικανική σαβάννα, όπου ο Σίμπα, ένα θαρραλέο, μικρό λιοντάρι, ανυπομονεί να γίνει βασιλιάς, ακολουθώντας τα χνάρια του πατέρα του, βασιλιά Μουφάσα. Ο δολοπλόκος θεός του, Σκαρ, όμως, έχει τα δικά του σατανικά σχέδια, προκειμένου να σφετεριστεί το θρόνο. Προκαλώντας τον θάνατο του αδερφού του Μουφάσα, οδηγεί στην εξορία τον Σίμπα, ο οποίος θεωρεί τον εαυτό του υπεύθυνο για το χαμό του πατέρα του. Ολομόναχος και γεμάτος ενοχές, ο Σίμπα σύντομα βρίσκει δύο καλούς φίλους, οι οποίοι θα τον παρασύρουν σε μια ανέμελη καθημερινότητα, δίχως έγνοιες και σκοτούρες, ως τη στιγμή που η Νάλα, η παιδική του φίλη, επανεμφανίζεται στη ζωή του, υπενθυμίζοντάς του την πραγματική του αποστολή και το πεπρωμένο του: να νικήσει τον Σκαρ και να πάρει πίσω ό,τι δικαιωματικά του ανήκει.

Στην ταινία ακούγονται συνολικά 6 διαφορετικά τραγούδια με επιρροές από την Pop και Ethnic μουσική, στην οποία κυριαρχεί το αφρικανικό στοιχείο.

Ο Σίμπα, πρωταγωνιστής της ταινίας «Ο Βασιλιάς των Λιονταριών» (1994)

Ποκαχόντας / Pocahontas (1995)

Το σενάριο είναι βασισμένο στη ζωή της Ινδιάνας πριγκίπισσας Matoaka (1595-1617), κόρης του αρχηγού Powhatan, η οποία έζησε στα μέρη που οι Άγγλοι αργότερα ονόμασαν Βιρτζίνια των Ηνωμένων Πολιτειών. Την σκηνοθεσία της ταινίας ανέλαβαν οι Mike Gabriel και Eric Goldberg, ενώ τη μουσική υπογράφει και πάλι ο Alan Menken, με τη συνεργασία του Stephen Schwartz στη συγγραφή των στίχων. Η ταινία κέρδισε δύο Όσκαρ, για τη συνολική μουσική.

Όσον αφορά την πλοκή, η ιστορία διαδραματίζεται το 1607, στην περιοχή της σημερινής Βιρτζίνια των Η.Π.Α., όπου και εγκαθίστανται Άγγλοι άποικοι, με σκοπό να βρουν κοιτάσματα χρυσού, βάζοντας τα πρώτα θεμέλια της Η Ποκαχόντας είναι η κόρη του αρχηγού της φυλής Powhatan, η οποία, σε αντίθεση με τα σχέδια του πατέρα της, επιθυμεί να ζήσει μία ανέμελη, αντισυμβατική ζωή, γεμάτη περιπέτεια και νέες εμπειρίες. Έχοντας σαν υποστηρικτές την Γιαγιά Ιτιά και τους μικρούς της φίλους, η ηρωίδα θα βρει την διέξοδο που αναζητά στο πρόσωπο του Τζον Σμιθ, λοχαγού της αγγλικής αποικίας, με τον οποίο δεν θα αργήσει να αναπτυχθεί ένα ρομαντικό ειδύλλιο. Μέσω αυτής της μοιραίας συνάντησης, η Ποκαχόντας θα διδάξει την ομορφιά της διαφορετικότητας στον «πολιτισμένο» νέο, δείχνοντάς του τις ταιριαστές αντιθέσεις του δικού της κόσμου. Η ειρηνική συνύπαρξη των δύο λαών όμως, θα αποδειχθεί ιδιαίτερα δύσκολη, αφού έρχεται σε σύγκρουση με τα συμφέροντα του αδίστακτου και άπληστου κυβερνήτη της αγγλικής αποικίας, John Radcliffe.

Στην ταινία ακούγονται συνολικά 7 διαφορετικά τραγούδια με επιρροή της Αναγέννησης και την ινδιάνικη μουσική παράδοση.

Η Ποκαχόντας της Disney (1995)

Η Παναγία των Παρισίων / The Hunchback of Notre Dame (1996)

Η ταινία υπήρξε υποψήφια για την μουσική της επένδυση τόσο στα βραβεία της ακαδημίας κινηματογράφου, όσο και στις χρυσές σφαίρες, χωρίς ωστόσο να πάρει κάποια διάκριση.

Όσον αφορά την πλοκή, η ιστορία διαδραματίζεται στη Γαλλία του 15ου αιώνα και συγκεκριμένα στην εκκλησία της Παναγίας των Παρισίων, όπου ζει, απομονωμένος από τον έξω κόσμο, ο δύσμορφος κωδωνοκρούστης Κουασιμόδος, με μοναδική συντροφιά του τρία πέτρινα αγάλματα Στο «Πανηγύρι των Τρελών», την μεγαλύτερη γιορτή της πόλης, αποφασίζει να παρακούσει τις εντολές του αφέντη του, δικαστή Φρόλο, και να γνωρίσει τον κόσμο από κοντά, μακριά από το καμπαναριό στο οποίο μεγάλωσε. Εκεί, θα έρθει αντιμέτωπος με την σκληρότητα του κόσμου έναντι σε οτιδήποτε διαφορετικό, αλλά και με την καλοσύνη μιας όμορφης τσιγγάνας, η οποία θα δώσει τέλος στην κοροϊδία και το βασανισμό του, από τον όχλο. Η τσιγγάνα Εσμεράλδα όμως, θα κεντρίσει επίσης και την προσοχή του Φρόλο, ξυπνώντας βδελυρά πάθη στην ψυχή του, τα οποία ο ίδιος αντιμάχεται, βάζοντας σκοπό να οδηγήσει αυτή και τους όμοιούς της στο εκτελεστικό απόσπασμα, με οποιοδήποτε τίμημα. Αντίθετοι στα παράλογα σχέδια του σατανικού δικαστή θα βρεθούν ο Κουασιμόδος και ο πρώην διοικητής της φρουράς Φοίβος, οι οποίοι σε αντίθεση με την πρωτότυπη ιστορία, θα καταφέρουν με κίνδυνο της ζωής τους, να σώσουν την Εσμεράλδα από την πυρά, οδηγώντας τον Φρόλο στην αιώνια καταδίκη του.

Στην ταινία ακούγονται συνολικά 7 διαφορετικά τραγούδια επηρεασμένα από την εκκλησιαστική μουσική.

Ο Κουασιμόδος, πρωταγωνιστής της ταινίας Η Παναγία των Παρισίων (1996)

Ηρακλής: Πέρα από το μύθο / Hercules (1997)

Η ταινία υπήρξε υποψήφια για Όσκαρ και χρυσή σφαίρα με το τραγούδι «Go the distance», χωρίς ωστόσο να πάρει κάποια διάκριση. Αντ' αυτής, το Όσκαρ και τη χρυσή σφαίρα καλύτερου πρωτότυπου τραγουδιού κέρδισε το δίδυμο James Honer και Will Jennings, με το τραγούδι «My heart will go on» από την ταινία «Titanic», η οποία και σάρωσε όλα τα βραβεία εκείνη τη χρονιά.

Όσον αφορά την πλοκή, η ιστορία διαδραματίζεται στην αρχαία Ελλάδα και συγκεκριμένα στον Όλυμπο, απ' όπου και απάγεται ο νεογέννητος γιος του Δία, Ηρακλής. Μεγαλώνοντας εν αγνοία του ως θνητός, υιοθετημένος από άλλους γονείς, ο έφηβος πρωταγωνιστής δυσκολεύεται να προσαρμοστεί στα καλούπια του ανθρώπινου κόσμου, γεγονός που τελικά θα τον οδηγήσει στην αναζήτηση της αληθινής του καταγωγής. Ανακαλύπτοντας την αλήθεια, θα ξεκινήσει ένα ταξίδι περιπετειών για να αποδείξει την πραγματική του αξία στον πατέρα του, η οποία θα του χαρίσει τη θέση που του αρμόζει ανάμεσα στους Ολύμπιους. Με την υποστήριξη πολύ καλών του φίλων, θα καταφέρει να ανακαλύψει τον αληθινό ήρωα που κρύβει μέσα του, κατατροπώνοντας τον διαβολικό Άδη και σώζοντας την εκλεκτή της καρδιάς του από το θάνατο.

Στην ταινία ακούγονται συνολικά 6 διαφορετικά τραγούδια σε στίχους του David Zippel και μουσική του Alan Menken. Έχουν ρυθμικό παλμό και έντονη παρουσία της χορωδίας. Υπάρχει άμεση σχέση με τη θρησκευτική λατρεία.

Ο Ηρακλής Disney (1997)

Μουλάν / Mulan (1998)

Η ταινία απέσπασε αρκετές υποψηφιότητες, τόσο για την γενικότερη μουσική της επένδυση, όσο και για δύο από τα τραγούδια της μεμονωμένα («Reflection» και «True to your heart»), χωρίς ωστόσο να πάρει κάποια διάκριση.

Όσον αφορά την πλοκή, η ιστορία διαδραματίζεται στην Κίνα, κατά τη διάρκεια της δυναστείας των Χαν, όπου η Μουλάν, κόρη του ηλικιωμένου βετεράνου πολεμιστή Φα Ζου, πασχίζει να φανεί αντάξια των προσδοκιών της οικογένειάς της, μη μπορώντας να ανταποκριθεί στα όσα επιβάλλει η κοινωνία για ένα κορίτσι της ηλικίας της. Όταν με αυτοκρατορικό διάταγμα κηρυχθεί γενική επιστράτευση, μετά την εισβολή των Ούννων στην Κίνα, η πρωταγωνίστρια αποφασίζει να υποδυθεί τον άντρα, παίρνοντας την θέση του άρρωστου πατέρα της στο πόλεμο. Με την υποστήριξη παλιών και νέων φίλων, θα καταφέρει να περάσει την απαραίτητη εκπαίδευση των νεοσύλλεκτων. Υπό την καθοδήγηση και επίβλεψη του λοχαγού Σανγκ, θα υπερασπιστεί επάξια την πατρίδα της, επιστρέφοντας στην οικογένειά της με αυτοκρατορικές τιμές και τον εκλεκτό της καρδιάς της.

Στην ταινία ακούγονται συνολικά 5 διαφορετικά τραγούδια που συνδυάζουν την Pop, με την κινέζικη μουσική παράδοση.

Η Μουλάν της Disney (1998)

Ταρζάν / Tarzan (1999)

Βασισμένη στη νουβέλα του Άγγλου συγγραφέα Edgar Rice Burroughs, «Tarzan of the Apes» (1912 / 1914).

Όσον αφορά την πλοκή, η ιστορία διαδραματίζεται στην αφρικανική ζούγκλα όπου η Κάλα, μια θηλυκή γορίλας, βρίσκει και υιοθετεί ένα εγκαταλελειμμένο μωρό, παρά τις αντιδράσεις του άντρα της και αρχηγού της αγέλης, Κέρτσακ. Ο Ταρζάν μεγαλώνοντας, θα αντιμετωπίσει αρκετές δυσκολίες εξαιτίας του διαφορετικού σωματότυπου που έχει, αλλά με την βοήθεια καλών του φίλων, θα βρει έξυπνους τρόπους να αντισταθμίσει τις διαφορές και να ενταχθεί στην αγέλη, υιοθετώντας πλήρως τις συνήθειες και τον δικό τους τρόπο ζωής. Μετά από χρόνια ωστόσο, η ξαφνική εμφάνιση των ανθρώπων και ιδιαίτερα της όμορφης Τζέιν στη ζούγκλα θα περιπλέξει τα πράγματα και θα κινήσει την περιέργεια του ενήλικου πλέον νέου, ο οποίος συναντώντας για πρώτη φορά όμοιούς του, θα πρέπει να διαλέξει σε ποιον από τους δύο κόσμους ανήκει πραγματικά. Έχοντας αναπτύξει αισθήματα για την Τζέιν, ο Ταρζάν αποφασίζει να εγκαταλείψει την πρωτόγονη ζωή και να την ακολουθήσει για πάντα στην Αγγλία. Τα σχέδια του όμως θα ματαιωθούν, όταν ο αδίστακτος κυνηγός Κλέιτον και η συμμορία του θα προσπαθήσουν να αιχμαλωτίσουν την οικογένεια του.

Στην ταινία ακούγονται συνολικά 5 διαφορετικά τραγούδια με έντονο ρυθμικό μοτίβο αφρικανικών κρουστών και πλούσια ενορχήστρωση.

Ο Ταρζάν της Disney (1999)

Κεφάλαιο 10^ο

Πίσω από τις Ταινίες και τα Θεατρικά Έργα

Παραγωγός ταινιών

Παραγωγός: (Film producer) ονομάζεται το άτομο το οποίο επιβλέπει την διαδικασία υλοποίησης ενός κινηματογραφικού σχεδίου. Ο παραγωγός είναι πολλές φορές υπεύθυνος για την όλη εξέλιξη του προγράμματος, από την σύλληψη της αρχικής ιδέας μέχρι την προβολή του τελικού αποτελέσματος.

Στο σύνολο, ο ρόλος του παραγωγού είναι να δίνει σε πρωτότυπες, δημιουργικές ιδέες τη δυνατότητα εμπορευματοποίησης και επαφής με το κοινό. Μια από τις υποχρεώσεις του παραγωγού είναι η χρηματοδότηση του εγχειρήματος, είτε μέσω προσωπικής επένδυσης είτε εξασφαλίζοντας οικονομική παροχή από κάποιο κινηματογραφικό στούντιο. Επίσης, ο παραγωγός φέρει την ευθύνη της επιλογής και του συντονισμού των συνεργατών του καθώς και των ατόμων που παίζουν σημαντικό ρόλο στην πορεία της παραγωγής, όπως ο σκηνοθέτης, ο σεναριογράφος κ.α. Ο παραγωγός αναλαμβάνει την οργάνωση και την εξασφάλιση της προόδου του σχεδίου μέχρι την ολοκλήρωση του. Τέλος, οφείλει να εξασφαλίσει τον κατάλληλο υλικοτεχνικό εξοπλισμό για να επιτευχθεί ο στόχος του.

Ο παραγωγός μπορεί να συμμετάσχει ενεργά και σε άλλους τομείς της παραγωγής πέρα από την επιμέλεια, όπως σκηνοθεσία και σενάριο. Όσο περισσότερο είναι αναμειγμένος ο παραγωγός στη διαδικασία, τόσο πιο ολοκληρωμένο το αποτέλεσμα.

Ο ρόλος του παραγωγού χωρίζεται σε διάφορες κατηγορίες, ανάλογα με το εύρος και τη φύση της ενασχόλησης του. Πέραν του βασικού παραγωγού υπάρχει ο συμπαραγωγός, ο υπεύθυνος συνεταιρισμού, ο υπεύθυνος εκτέλεσης παραγωγής κ.α., ο οποίος και αναλαμβάνει μια διαφορετική υποχρέωση. Για παράδειγμα, την εξασφάλιση οικονομικής ενίσχυσης αναλαμβάνει ο υπεύθυνος εκτέλεσης παραγωγής, ενώ ο υπεύθυνος συνεταιρισμού ασχολείται περισσότερο με το συντονισμό των προσπαθειών. Όταν μια ταινία γυρίζεται βάση διασκευασμένου σεναρίου είναι ευθύνη του παραγωγού να εξασφαλίσει τα πνευματικά δικαιώματα από τον ιδιοκτήτη του ήδη δημοσιευμένου υλικού.

Ορχήστρα

Με τον όρο ορχήστρα αναφερόμαστε σε ένα μουσικό σύνολο μικρής ή μεγάλης κλίμακας. Διακρίνεται σε:

- Ορχήστρα δωματίου -- μικρή ορχήστρα εγχόρδων ή/και πνευστών
- Φιλαρμονική -- ορχήστρα μεγάλων διαστάσεων με κλασικό κυρίως ρεπερτόριο
- Τζαζ Ορχήστρα
- Ορχήστρα εμβατηρίων -- ορχήστρα κατά κύριο λόγο πνευστών και κρουστών οργάνων.

Η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα ΕΡΤ

Συμπεράσματα

Κλείνοντας, μπορούμε να πούμε ότι η μουσική βρίσκεται παντού και είναι μια Τέχνη από μόνη της. Βρίσκεται στις ζωές των παιδιών (αφού υπάρχει και σε παιδικές ταινίες και σειρές με τη χρήση του animation) καθώς επίσης και των ενηλίκων (διότι βρίσκεται και στις κανονικές ταινίες και σειρές).

Κατανοείται ότι η μουσική ξεκίνησε από την Αρχαιότητα για θρησκευτικές τελετές, συνέχισε στις αρχαίες θεατρικές παραστάσεις και σιγά σιγά φτάνει στον μοντέρνο κόσμο όπου για τις ανάγκες οποιουδήποτε έργου είτε θεατρικού, είτε κινηματογραφικού είτε τηλεόρασης δημιουργούνται νέες συνθέσεις για την επένδυση τους.

Επιπρόσθετα, η μουσική επηρεάζει τα συναισθήματα του κοινού γιατί δίνει έμφαση στα γεγονότα τα οποία συμβαίνουν και τα «δραματοποιεί» ούτως ώστε να συγκινήσει το κοινό και να νιώσει ότι βρίσκεται μέσα στο έργο δίπλα στους πρωταγωνιστές και ζει μαζί τους τα γεγονότα.

Τέλος πέρα από τα γνωστά είδη μουσικής, υπάρχει και η μουσική για τον κινηματογράφο και το θέατρο η οποία φτιάχνεται αποκλειστικά για την επένδυση των σκηνών των έργων αυτών.

Βιβλιογραφία

- Σολομός, Αλέξης. «Η γυναίκα στο θέατρο» *Η αρχή και η αποθέωση* (2004)
- Robinson, David. *Chaplin: His life and art* (2014)
- Πρότυπο Πειραματικό Γενικό Λύκειο Μυτιλήνης. *Άρωμα Γυναίκας: Οι γυναίκες που άλλαξαν την Ιστορία* (2013)
- Lehman, Frank. "Manufacturing the epic score: Hans Zimmer and the sounds of significance." *In Music in Epic Film* (2016)
- Teeple, John B. "Timelines of world history" (2002)
- rayscherrer1990. *Soundtrack Review* (2019-02-08)
- Balázs, Béla, *Το Μοντάζ* (2003)
- Arnheim, Rudolf. *Film as Art: 50th anniversary printing*. Vol. 4. Univ of California Press (1957)
- Καραμπίτσος, Γιάννης. Ο ρόλος του μοντάζ στην κινηματογραφική διεργασία (2008)
- Hitchcock, Alfred. *The Dick Cavett Show* (1972)
- The Alfred Hitchcock Wiki, *Psycho* (1960)
- Hayward, Susan. *Οι Βασικές Έννοιες του Κινηματογράφου* (1996)
- Εκπαιδευτική Εγκυκλοπαίδεια. *Θέατρο/Κινηματογράφος/Μουσική/Χορός* (1999)
- Landau, Camille, White, Tiare. 161 Μυστικά για έναν νέο κινηματογραφιστή (2000)
- Φιτσανάκης, Μίνωας. *Μάθημα Mastering*
- Περιοδικό *δίφωνο* τεύχος 134 (ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2006)
- Gibson, David. *The art of mixing: a visual guide to recording, engineering, and production*. Routledge (2019)
- Owsinski, Bobby. *The mixing engineer's handbook*. Course Technology, Cengage Learning, 2014.
- Δώδης, Δ. *ΗΧΟΛΗΨΙΑ - Παραγωγή Και Λήψη Του Ήχου Στον Χώρο Των Studio*
- Talbot-Smith, Michael. *Sound Engineering Explained*. CRC Press, (2012)
- Talbot-Smith, Michael. *Audio engineer's reference book*. Routledge, (2012)
- Ackerknecht, Erwin. *Ιστορία της Ιατρικής* (1998)
- Loeb, James, and Jeffrey Henderson, eds. *The Loeb classical library*. Harvard University Press, (1979)
- Ανδριώτου, Δ. *Μουσικά Όργανα στην Αρχαία Ελλάδα*. Εργαστήρι Καλλιτεχνικής Παιδείας, Αθήνα, (2014)
- Αντωνόπουλος, Α. «Μουσικά όργανα», *Αρχαία Ελληνική Μουσική στο: Καθημερινή*, Επτά Ημέρες, (10/3/2002)
- Αριστοτέλης, *Περί ποιητικής*, ed. I. Bywater, Oxford, Clarendon Press, (1911)

- Ασπιώτης, Ν. «*Η αρχαία ελληνική μουσική*», στο: Δαυλός, τεύχος 160, σ. 9551-9558 (Απρίλιος 1995)
- Βαρδίκος, Δ. *Εμείς οι Έλληνες*, Αθήνα, (2006)
- Belis, A. *Η καθημερινή ζωή των μουσικών στην αρχαιότητα*, μτφ. Σ. Βλοντάκης, Αθήνα: Παπαδήμα, (2004)
- Γεωργιάδης, Θ. *Ο Ελληνικός Ρυθμός: μουσική, χορός, στίχος & γλώσσα*, Αθήνα: Αρμός, (2001)
- Γιάννου, Δ. *Ιστορία της Μουσικής*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, (1994)
- Cohen, L. & Manion, L. *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*, Αθήνα: Μεταίχμιο, (1994)
- Ευδοκίμου- Παπαγεωργίου, Ρ. *Δραματοθεραπεία- Μουσικοθεραπεία*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, (1999)
- Bergk, T. *Poetae Lyrici Graeci*, Τόμος III, Teubner, Λειψία, (1882)
- Hagel, S. *Ancient Greek Music, A New Technical History*, Cambridge: Cambridge University Press, (2009)
- Mark, M. *A Concise History of American Music Education*, United States of America: Rowman and Littlefield Education, (2008)
- Macran, H. S. *The Harmonics of Aristoxenus*, G. Olms, (1990)
- Pöhlmann, E. & West, M. L. (eds.), *Documents of Ancient Greek Music: The Extant Melodies and Fragments*, Oxford: Oxford University Press, (2001)
- Psaroudakes, Stelios. "The Arm-Crossbar Junction of the Classical Hellenic Kithara." *Music Archaeology of Early Metal Ages. Studien zur Musikarchäologie II, Orient-Archäologie* 7 (2000): 263-278.
- Psaroudakes, Stelios. "The aulos of Argitheia." *Studien zur Musik-Archäologie* 3, no. 10 (2002): 335-366.
- Psaroudakes, Stelios. "A Lyre from the Cemetery of the Acharnian Gate, Athens." *Hickmann, Both and Eichmann, eds* (2006): 59-79.
- Μακρή Ι. *Η Μπαρόκ εποχή στη Μουσική και τα βασικά χαρακτηριστικά της*. Αθήνα: Ars Musicalis (2016)
- Slowik, Michael. "After the Silents: Hollywood Film Music in the Early Sound Era, 1926–1934 by Michael Slowik." *Music, Sound, and the Moving Image* 10, no. 2 (2017): 215-219.